

ALBA REGIA

'79

Cimképünk: Csengő-zsomboly:

Szeles-terem /M/

BAKONYI BARLANGI TURAKALAUZ

Összeállította: KÁRPÁT JÓZSEF

1979.

Alba Regia Barlangkutató Csoport

Készült: 6 példányban

Tartalmaz: 20 gépelt oldalt

12 db fényképet

13 db térképet

A fényképeket készítették:

K = Kárpát József

M = Matók Zoltán

N = Németh Tibor

Gépirással sokszorosította: Glaczi Rózsa

T a r t a l o m j e g y z é k

	Oldal
1./ Bevezetés	1
2./ Alba Regia-barlang	3
3./ A Háromkürtő-zsomboly	7
4./ A Csipkés-zsomboly	10
5./ A Táblavölgyi-barlang	13
6./ A Kistérspusztai Csengő-zsomboly	16
7./ A Balatonedericsi-barlang	18

BEVEZETÉS

Az elmúlt évek újabb barlangfeltárási eredményei során felmerült az igény, hogy az ország összes jelentősebb barlangjáról összefoglaló ismertetést nyújtó könyv kerüljön kiadásra.

A könyv áttekintést nyújtana az 50 m-nél mélyebb, illetve 200 m-nél hosszabb barlangokról, amelyek fő jellegzetességeinek bemutatása mellett részletes turaleirást is tartalmazna.

Az évkönyvünk mellékletét képező füzetben a csoportunk kutatási területét képező barlangok turaleirásai szerepelnek.

Az egyértelmű információk érdekében a szerzői kollektiva összeállította a barlangturák nehézségi fokozatrendszerét is, amelynek felhasználásával kívánjuk bemutatni mellékletünkben a bakony kiemelt jelentőségű barlangjait.

Barlangturák nehézségi fokozatai

Mászás bonyolultsága szerint /M₀-1-2-3/

- M₀ = mászás nem kell
- M₁ = mászást igényel, de kötélbiztosítás nem kell
- M₂ = bonyolult mászás- kötélbiztosítás célszerű
- M₃ = kifejezetten bonyolult mászás, - kötélbiztosítás kell

Szűkületek nehézsége szerint /S₀-1-2-3/

- S₀ = nincsenek szűkületek
- S₁ = szűkebb átbujások vannak, vagy helyenként kuszni kell
- S₂ = nehezebb szűkületek, vagy hosszabb kuszodák vannak
/karcsu alkatuaknak ajánlható/
- S₃ = igen nehéz szűkületek vannak, vagy kuszoda jellegű a barlang /kifejezetten karcsu alkatuaknak ajánlható/

Technikai nehézség szerint /T₀-1-2-3/

- T₀ = kötél használata nem kell
- T₁ = vaslétra, hágcsó használata biztosítással
- T₂ = bonyolult mászás biztosítással, vagy egyszerű, tisztán technikai jellegű bejárás /kötélereszkedések, kantyuzás, pruszikolás/
- T₃ = bonyolult, teljesen technikai jellegű a barlang bejárása
/pl. zsombolyban csomón átszerelés, ingázás oldalaknába/

Nedvesség, víz kellemetlensége /kihülés veszélye/ szerint

- V_0 = száraz, helyenként nedves
 V_1 = nedves, vizes, de nem szükségszerű az átázás
 V_2 = vizes, - az átázás valószínű /gumiruha ajánlatos/
 V_3 = kifejezetten vizes, a vízzel való kontaktus elkerülhetetlen, zárt gumiruha szükséges a kihülés veszélyének csökkentésére.

Kőhullás, Omlásveszély szerint / $O_0-1-2-3$ /

- O_0 = nincs omlás, ill. kőhullás veszély
 O_1 = óvatlanság, figyelmetlenség miatt kőhullás lehetséges
 O_2 = potyogó, hulló kő veszélye van, helyenként omladékos
 O_3 = omladékban vezet az ut, helyismeret a bejáráshoz feltétlenül szükséges

Erőnlét és időtartam szükségeszerint / $E_0-1-2-3$ /

- E_0 = átlagos erőnlét, vagy 4 óra alatti időtartam
 E_1 = átlagosnál jobb erőnlét, vagy 4-8 óra alatti időtartam
 E_2 = jó erőnlét, vagy 8-12 óra alatti időtartam
 E_3 = kifejezetten jó erőnlét, vagy 12 óra feletti időtartam.

Barlangjaink megismeréséhez minden érdeklődőnek

Jó szerencsét kíván

az Alba Regia Csoport

ALBA REGIA BARLANG

Összeállította: Kárpát József 1979.

A barlang a Tési fennsík, Csószpusztától K-re 2,5 km távolságra nyílik egy 8 m mély időszakos víznyelő alján, 453^m tszf. magasságban.

Bejáratát az I.-44-es sz. nyelőben az Alba Regia Barlangkutató csoport bontotta ki, 1975 őszén.

A későbbiekben a Szolga Ferenc és a sorok írója által vezetett kutatási munkák eredményeként jelenlegi mélysége 200 m, összhosszúsága pedig meghaladja az 1,5 km-t, - így az ország harmadik legmélyebb barlangja.

Járatai alsó-jura mészkőben, eróziós uton alakultak ki. Nevét a területen már hosszú kutatási multra visszatekintő és feltárását végző barlangkutató csoportról kapta.

Irodalom: - Beszámoló az MKBT 1975. II. félévi tevékenységéről

- Az Alba Regia csoport 1975-79-es évkönyvei

A barlang bejárata vasráccsal van lezárva, kulcsát, illetve vezetőt a Csószpusztán állomásozó kutatócsoport biztosít.

Levelezési cím: Szolga Ferenc

8044 Kincsesbánya, Kincsesi ut 38.

A barlangot legkönnyebben Csószpusztáról közelíthetjük meg, a bolttál szemben, K-felé haladó földuton elindulva. Kb. 1,5 km után érjük az erdő szélét, amelynek sarkát jobbról megkerülve ismét K felé folytatjuk utunkat, az erősen emelkedő uton. A domb tetején az erdőbeszögélést elhagyva még 800 m-t megyünk és az uttól balra 150 m-re pillantjuk meg a nyelőtölcsért, amelyet a szántóföldön az erdőszél közelében nagy facsoport jelez.

A barlangban három turalehetőség nyílik:

- 1./ Rövid tura a Bejáratától a Kupolateremig
- 2./ Kupolaterem - Főág
- 3./ Kupolaterem - Bertalan Károly-ág

A turákhoz szükséges felszerelés: barlangjáró öltözet, sisák, karbid-, vagy akkumlátoros fejlámpa, illetve a 2-es turához 15 m kötéll.

Az egyes turák ismertetése:

1./ Bejárat - Cseppkőfolyosó-Kupolaterem

Nehézségi fok: M₁ - S₁ - T₀ - V₀ - O₁ - E₀

Az ácsolattal biztosított 5 m mély kutatóakna aljáról rövid lejtős járaton át jutunk az első tágasabb üregbe, amelynek mélypontjáról zegzugos, omladékban haladó üregek sorozatán ereszkedünk le.

20 m után érjük el a már szálkőben levő lejtős hasadékot, a "Kismó-szükületet" amelyen fejjel előre átsuszva kis terembe érünk. Jobboldali végében találjuk a szűk, cseppkőves falu "Létrás hasadékot", amelyben a kis létra segítségével mászhatunk le. A létra aljától enyhe lejtésű tágas folyosó indul: a Felfedező-ág". A kanyargó járaton, cseppkőcsoportok és szép oldási formák között kényelmesen megyünk 60 m-t, amíg iszapos szükülethez nem érünk. Néhány m kuszás után a balra meredek lejtővel induló "Cseppkőfolyosóban" már állva folytathatjuk utunkat. A falakon a barlang legszebb cseppkőveiben gyönyörködhetünk, miközben a barázdásra oldott, íószakos patakmederben lépkedünk lefelé.

20 m után a járat hirtelen beszűkül, és a rövid "Omladékku-szodában" folytatódik. A szűkebb szakasz után a "Ferede terem" sík mennyezete alatt lehajolva megyünk kb. 40 m-t, ahol a járat lejtősen megy át az "U"-szifon szűk és csapadékos időben vizes járatába. A szifon végén balra felfelé csőszerű nyíláson felkúszva, egy tágasabb fülkén át érjük el a "Kupola-termet", amely 64 m mélységben van. A 10 m magas kupola falait az örvénylő vizek símára csiszolták. A teremből több kürtő és oldalág indul a szomszédos víznyelő alá. Utunk időigénye idáig kb. 35-40 perc.

2./ Kupolaterem-Főág:

Nehézségi fok: M₁ - S₁ - T₁ - V₁ - O₁ - E₂

A Kupola-terembe lépve jobb kéz felé lapos nyílást találunk, ahol lejtősen lecsuszva, szűk, omladékos járatban folytatjuk utunkat. 20 m után érjük el a Főág újra tágas járatát. A lejtős, széles omladékos talpu folyosóban rövidesen táblát pillantunk meg, amely az itt kiágazó Bertalan-ág /ld. 3.tura/ bejáratát jelzi.

40 m megtétele után, emberderéknyi függőleges nyíláson mászunk le néhány m-t /I. Travi/ és tisztára mosott alju folyo-

sóba érkezünk.

Szép örvényüstök alatt, helyenként nagy töbök^met kerülgetve érjük el a Fő-ág egyik igen jellegzetes szakaszát, a "Lóhere-folyosót". A lejtős, eróziós eredetű járat, a mennyezetbe vágódott kanyonnal, tipikus lóhereszerű keresztmetszetet mutat. A talpon, keskeny, de mély csorga kíséri, amelyet az időszakosan lefutó vizek fűrészelték a kőzetbe.

Rövidesen csőszerű nyíláson mászunk át, ahol a kisebb teremből balkézfelé induló "Kutyaágot" szintén tábla mutatja.

Egyenesen továbbhaladva néhány m után függőleges aknához érünk, amely a "Bázis-terembe" vezet. A 8 m-es vaslétrán kötélbiztosítással ereszkedünk le a tágas, csipkésre oldott, fehér falu terembe, ahol már 120 m mélységben vagyunk.

Lejtő irányban változó méretű omladékos folyosón haladunk különösebb nehézség nélkül kb. 40 m-t, az örvényüstszerű kupolát képező "Fehér-teremig."

A továbbvezető alacsony járat rövidesen omladékkal zárul, de fölfelé az igen szűk "Pipí-kürtön" felmászva az emeletjellegű szakaszban megtaláljuk a folytatást.

Meredeken lejtő csőszerű folyosóban ereszkedünk 30 m-nyit, és egy kellemetlen szűkületen átbujva elérjük a "Halál-travi" öblös, 7 m mély aknáját.

A lejutást beépített vaslétra könnyíti meg.

Lejtős, alacsony, de szinte bláthatatlan szélességű járat sik mennyezete alatt haladunk tovább, amely az I-es Lapító nevet viseli.

A tarajos talpon enyhén balra tartva agyagos folyosóba érkezünk, amely néhány m után éles kanyarral vezet be a 164 m mélyen levő Forrás-terembe.

A Kupolából csepegő víz kis tavacsskát alkot.

Továbbra is lejtősen, tisztára mosott alju 20 m-es alacsony járat vezet a széles, lapos II. Lapítóba, amelynek meredek lejtőjén beépített kapaszkodók könnyítik meg a közlekedést. A Lapító alsó végén, jobbra omladéktömbök között induló egyre szűkübb járaton 50 m után érhetjük el a 200 m mélyen levő végpontot, ahol a továbbjutásra csak véséssel nyilhat lehetőség.

3./ Kupolaterem-Bertalan-ág

Nehézségi fok: $M_1 - S_2 - T_0 - V_1 - O_1 - E_2$

A "Bertalan-ág" a barlang legújabb felfedezett szakasza. 400 m hosszú - a Főágnál is tágasabb járata - 1979 nyarán vált ismertté.

A "Kupola-teremből" a Bertalan-ágot jelző tábláig a 2. turában leírt utvonal szerint haladunk.

A táblánál a Főágból balra induló széles, de igen alacsony nyíláson, majd iszapos kuszodákon át 40 m után érkezünk a "FEHÉR-LAPITÓ" ferde, réteglapmenti járatába. A lapító végén jobbra lejtő szakaszon 10 m-t ereszkedve érjük el a "Kinkapu" igen kellemetlen szűkületét, ahol fejjel előre bemászva, a keskeny hasadék rövidesen kis vaslétrához vezet.

A létrától egy tágasabb folyosószakasz után léphetünk be a cseppköves kupolát alkotó "Tüskés-terembe", amely nevét, a falakon látható tüszerű kalcitkristályokról kapta.

Meredeken lejtő, alacsony omladékos szakasz következik: a "Fekete"lapító", ahol a kőtömbök káoszában enyhén jobbra ^{ar}trátva jutunk a "Kártyavár" tágas folyosójába.

Jobbra egy nagy sziklatömb alatti nyíláson lemászva, egyre alacsonyodó csőszerű járatba jutunk, amelynek végén rövid kuszás után a "Kőtár" termében állhatunk fel ismét.

Balra enyhe lejtővel, nyilegyenesen indul a barlang legtágasabb járata, - a szinlős, és helyenként emeletekkel tagolt hosszú folyosó. A kb. 100 m-nyi kényelmes szakasz a "Szifon-őre" terembe torkollik, amelynek szemközti falán a magasból lefutó cseppközuhatag ragadja meg figyelmünket.

A terem tulsó végén találjuk a folyosó folytatását, amelybe pár m után kis erecske csatlakozik be, már végigkisérvé utunkat.

Rövidesen meredek, 5 m-es letöréshez, az "Ellipszis aknához" érkezünk, ahol különösebb nehézség nélkül letraverzálva, meredek egyre sárosabb szakaszba jutunk, amely kb. 30 m után torkollik a 150 m mélyen lévő szifonba. Az itt kezdődő vizes, szűk kuszoda bontásával jelenleg is folyik a munka a várhatóan jelentős további szakaszok elérése érdekében, amelyet jelentősen nehezít a barlang legnagyobb részében tapasztalható 3-3,5 %-os széndioxid is. Felfelé jövet ismét a leírt utvonalat követjük.

A tura során a bakonyi fedettkarstok legjellegzetesebb viznyelőbarlangjával ismerkedhetünk meg, amelynek sajátos formakincse nemcsak látványosságot, hanem számos geológiai érdekességet is nyújt.

Mennyezeti üst az Alba Regia-ban /M/

Részlet az Alba Regia felfedező ágából
/M/

Alba Regia-baňlang

Lóhere-folyosó /M/

l
v
t
F
l
s
j
u
v

cs

A
Ba
lá
A
ze
A

vég
fö
ut
a b

A Háromkürtő-zsomboly

Összeállította: Kárpát József 1979.

A barlang a Tési fennsíkron található, Csószpusztától DNy-ra 1,5 km-re, egy jelentős méretű, több berogyából álló időszakos víznyelőtöbörben, amelyet a szántóföldön nagy facsoport jelez.

Járatai felső triász dachsteinmész-kőben alakultak ki, tektonikus hasadékok mentén.

Felmért mélysége 105 m, összhosszúsága 360 m.

Az I.-12-es kataszteri számú víznyelőben, az Alba Regia barlangkutató csoport, 1975 tavaszán, - több eredménytelen bontási kísérlet után - Szolga Ferenc vezetésével érte el a nyelő járatrendszerét.

1977-ben, a barlang felszínhez közel eső "Labirintusában" újabb bejárat rályukasztására került sor, amely keretácsolattal van biztosítva.

Irodalom: Beszámoló az MKBT 1975. második félévi tevékenységéről

Alba Regia csoport 1975-ös évkönyve /MKBT/

A barlang bejárásához a Csószpusztán állomásozó Alba Regia csoporttól kérhetnek engedélyt és vezetőt az érdeklődők.

Levelezési cím: Szolga Ferenc

8044 Kincsesbánya, Kincsesi ut 38.

A barlang bejárásához szükséges felszerelés:

Barlangjáró öltözet, sisak, karbid-, vagy akkumulátoros fej-lámpa, 2 x 20 m biztosítókötél.

A turán feltétlenül legyen jelen helyismerettel rendelkező vezető, - az optimális létszám 3-5 fő.

A barlang megközelítése:

Csószpusztáról Várpalota felé indulunk a műuton. A falu végét jelző helységnévtáblánál a merőlegesen jobbra induló földuton folytatjuk utunkat, és kb. 1,5 km után érjük el az ut baloldalán levő víznyelót, amelynek középső részén nyílik a barlang.

A tura leírása a végpontig:

Nehézség: M₂ - S₃ - T₂ - V₁ - O₁ - E₁

Az egymástól 12 m távolságra nyíló két bejárat közül a D-re eső, eredeti lejárón kezdjük a turát. A talajszinten induló, csőszerű hasadékon 3 m-t lecsuszva szűk akna tetejére érünk, amelyben 4 m-t traverzálunk lefelé. Az előttünk nyíló keskeny hasadékon jobbra haladunk pár m-t és egy szükületen felbujva agyagos alju kisebb terembe érünk. Ujabb szükületen lemászva és egy 4 m mély szűk hasadékon leereszkedve az "Elágazás" omladékos üregébe érkezünk, ahonnan jobbkéz felé juthatnánk a barlangnak is nevet adó "Háromkürtő"-terembe és az új bejáratához.

Mi azonban balra folytatjuk utunkat, és a falak közé ékelődött tömbök alatti rövid kuszás után, csőszerű, lefelé tartó járatához érünk, amely már eróziós tevékenységről tanuskodik. Néhány m után már tágasabb aknán traverzálva ereszkedhetünk 5 m-t. Rövid lejtős szakasz, majd két omladékos szükületen lecsuszva érjük el az "A-betűt" tágabb hasadékát. /Nevét a két keresztbeékelt fáról kapta, amelyek a lemászásban nyújtának segítséget/.

A hasadék aljáról, omladéktömbök közötti, derékmagasságban induló lejtős járatba lépünk, amely éles kanyar után erősen beszűkül, és függőlegesre fordul. A kb. 4 m mély hasadékon óvatosan ereszkedjünk, mert alattunk nyílik az Alpesi fal 10 m mély terme, ahova rövid vaslétra, majd keskeny párkány segítségével traverzálva érkezünk. A terem hossza 10, magassága 15, átmérője 1-2,5 m. A monumentális ferde hasadék árulkodik a tektonika szerepéről a barlang kialakulásában. Felettünk kürtők indulnak, amelyek magasabban fekvő járatokba vezetnek.

Leszakadt, agyagos táblákon ereszkedve érjük el a term mélypontját, ahol a keresztirányú "Nagy hasadék" 12 m mély aknája indul, ahova célszerű fix kötéllel leereszkedni.

Az akna alján tágas hasadék omladéktalpára érkezünk.

Lejtőirányban néhány m után korrodált falak között 30 m mély, lefelé táguló akna indul a "Fekete-dóm" termébe, mi azonban a hasadék szemközti végén nyíló szűk függőleges kerülő járaton megyünk tovább.

Néhány m után a hasadék kissé tágul, és elérjük a 10 m mély "Csipkés-aknát". A tarajosra oldott kőzetfalakon a fogások bizonytalanok, ezért célszerű a kötélbiztosítás alkalmazása.

Az akna alján tágasabb, örvényüstszerű termeeskét találunk, amelynek éles tarajokkal határolt erkélyszerű pereme a "Fekete-dóm" szakadékába törik le.

A terembe a beépített 12 m-es vaslétrán, kötélbiztosítással jutunk le.

Az omladékkal borított csarnok, bakonyi viszonylatban lenyűgöző méretű. A bizarr oldási formákkal tarkított falak 20 m magasan boltozódnak.

80 m mélységben vagyunk.

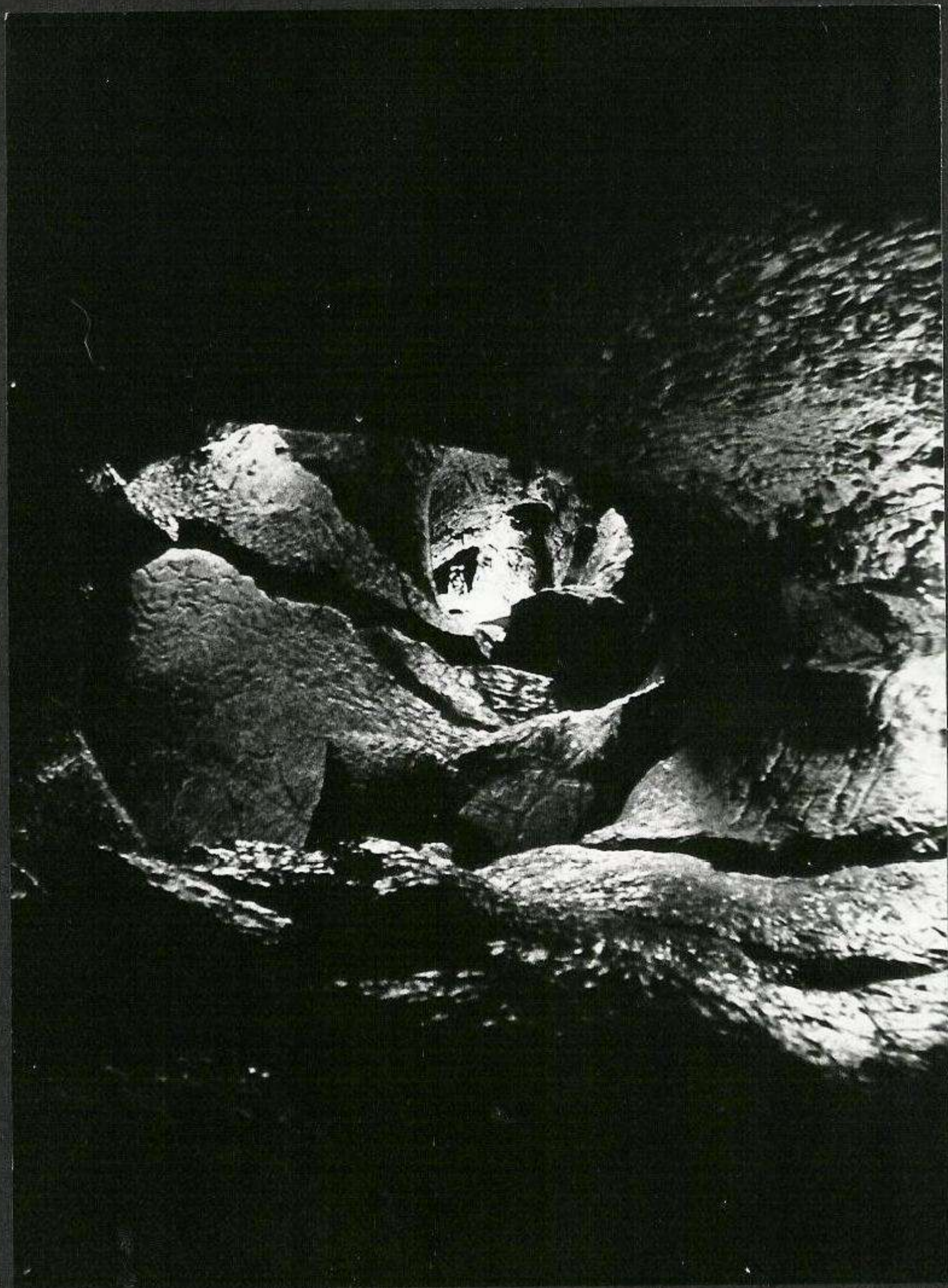
A továbbvezető utat, a vaslétra alatti omladéktömbök között lebujva találjuk meg. Tágas üregbe érünk, amelynek mennyezetén számos inaktív, roncs cseppkő látható. A terem talpán szűk nyíláson néhány m-t ereszkedve hasadékszerű terembe mászunk le, ahol már erős a vizessepegés.

A terem lejárata alatti részen, sziklatömbök közötti agyagos töloséren lemászva, igen kényelmetlen, sáros szűkületek következnek és néhány m után érjük el a jelenlegi végpontot képező kisebb termet /-105 m/, ahol a csepegő víz, már valósággal záporozva fut le.

A nehéz körülmények ellenére, jelenleg is folynak próbálkozások az álfenék átbontásával a minden bizonnyal jelentős folytatás megismerésére.

A Háromkürtő-zomboly bejárata /M/

Ellipszis-akna a Háromkürtő-zsombolyban /M/

A
volsá
szint

A
az Al
zetés

A

A
zetőt,
puszta

A
hez ba
fejlán

Csak
Tura e
vezető
dig eg
A barl
jük el
és a j
fákkal

A tura

Az
üregbe
gesen
vekre!

Az
amelyn
Jobbké
tetejé

A Csipkés-zsomboly

Összeállította: Kárpát József 1979.

A barlang a Tési fennsík, Csószpusztától DK-re 2,5 km távolságra, egy időszakos víznyelő aljában nyílik, 415 m tengerszintfeletti magasságban.

A korábban I.-28-as víznyelőnek nevezett zsombolyt 1973 őszén az Alba Regia Barlangkutató Csoport tárta fel, Zentai Ferenc vezetésével.

A barlang felmért mélysége 72,5 m, összhossza pedig 180 m.

Irodalom: Alba Regia csoport 1971-73-as évkönyve /MKBT/

A barlang bejárata vasráccsal van lezárva, kulcsot, ill. vezetőt, igény esetén az Alba Regia csoport biztosít, akik csószpusztai kutatóállomásukon érhetők el.

Levelezési cím: Zentai Ferenc, 8000 Szfvár, Mészöly G.u.l.

A barlang bejárása a végpontig kb. 2 órát vesz igénybe, amelyhez barlangjáró öltözet, sisak, karbidlámpa, vagy akkumulátoros fejlámpa szükséges.

Csak kis létszámú /3-4 fős/ csoportoknak ajánlható.

Túra esetén feltétlenül legyen jelen helyismerettel rendelkező vezető, tekintettel az omlásveszélyes szakaszokra, és a nem mindig egyértelműen adódó utvonatra.

A barlangot a Várpalota-Tés műút 10-es kilométerkövétől érhetjük el, ahonnan kb. 1km-t a szántóföldön haladunk K-i irányban, és a jobbról kiszögellő erdősaroktól 200 m-re találjuk a kisebb fákkal körülvett víznyelőtölcsért a szántóföldön.

A túra nehézségi foka a végpontig: M₁-S₂-T₀-V₁-O₂-E₁

A túra leírása:

Az öt m mély kutatóakna ácsolatán lelésszva kis omladékos üregbe jutunk, ahonnan két nagy kő közötti szükületen függőlegesen haladunk néhány métert tovább. Ügyeljünk az instabil kövekre!

Az akna alján az első tágasabb üregbe a Kocka-terembe érünk, amelynek meredek omladéktalpán, annak mélypontjáig ereszkedünk. Jobbkéz felé keskeny hasadékon átbujva a 7 m mély Ellipszis-akna tetejére érünk, amelynek eróziós falain traverzálva mászhatunk le.

Szemben tágas hasadékjárat indul, ahol 5 m-t előrehaladva elérjük a Remények csarnokába vezető 7 m mély hasadékszerű aknát. A hasadékon könnyű traverzálással juthatunk le a terembe, amely 21 m mélységben van.

Az omladékkal borított Remények csarnoka a barlang legtágasabb ürege; hossza és magassága 8 m, átmérője 2-2,5 m.

A magasba szökő hasadékfalakon jól tanulmányozható a dachstein-mészko strukturája és a korrózió által kialakított gazdag formakincs.

A továbbvezető nyílást az álfenék omladéktömbjei között, a lejárát felé eső sarokban találjuk.

Innen rövid kuszójárat vezet a Csipkés hasadékon át, ahol a korallszerűen kipreparálódott kalcitcsipkék között ereszkedünk lefelé, egy szűk, de lejjebb kitáguló nyíláson. A falak közé ékelődött omladéktömbökön lejtősen haladunk tovább egy tágulatig, ahol a falakat és kőpárkányokat számos szép alveola disziti. A bennük felgyűlt vízben figyelhetjük meg a barlang legapróbb élőlényeit, a collembolákat.

Az üreg talpán nyíló igen szűk függőleges hasadékban 3 m-t lecsuszva, hirtelen tágassá váló 6 m mély hasadék tetejére érünk, amelynek talpára vékony párkányok segítségével traverzálhatunk le. Jobbra szinlőszerűen tagolt tágas hasadék indul, amelynek alján egy nagy sziklatömb alatt becsuszva szűk hasadék tetejére érünk, amely 15 m mély. A falak közé befeszülve, igen kényelmetlen szűkületeken /Szorító/ át érünk le az 55 m mélységben már tágasabbá váló álfenékre.

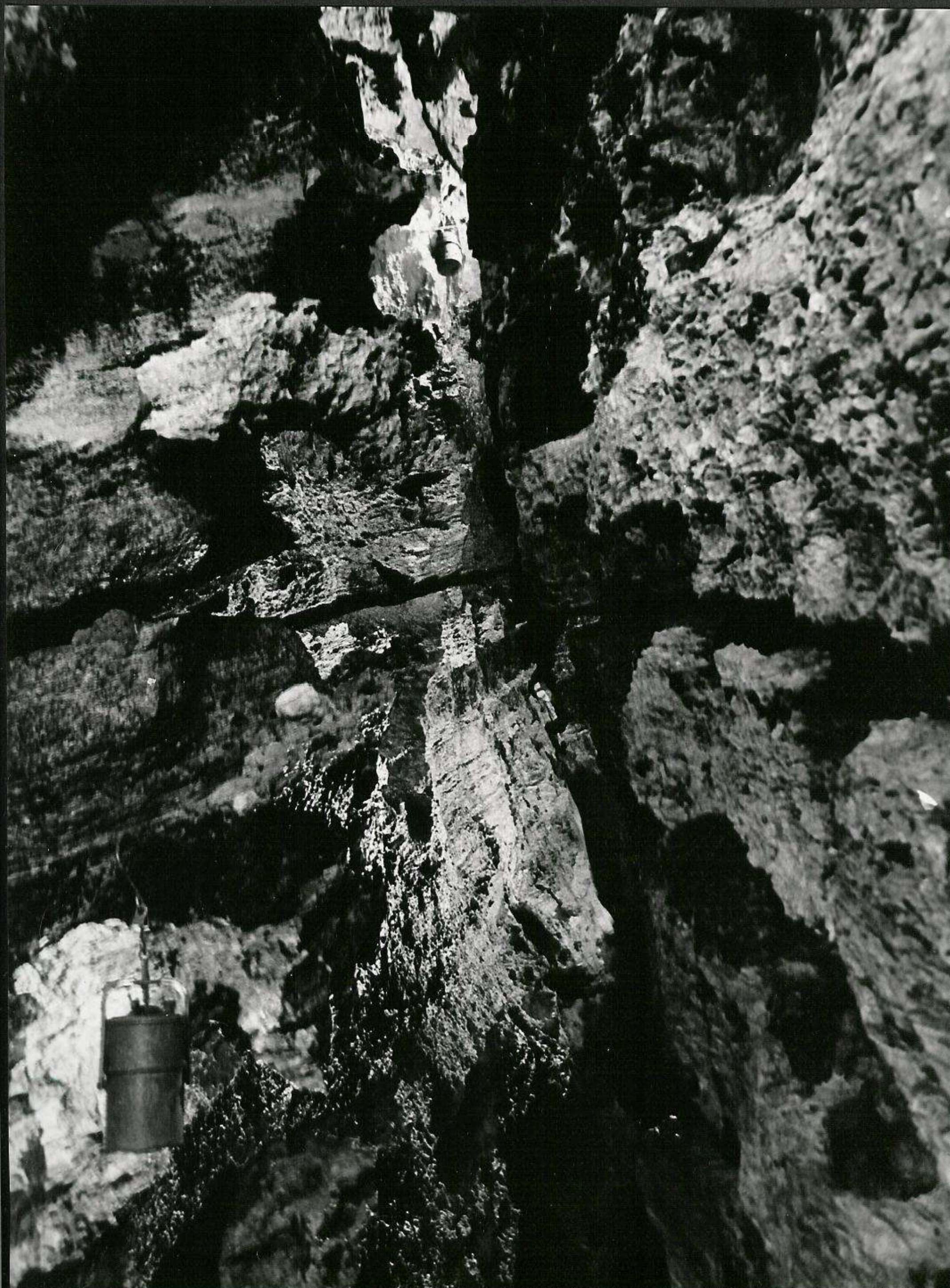
A barlang első bejárásakor a kutatók számára ez az omladéktömeg jelentette a végpontot.

A későbbiekben átbontott nyílást a hasadékterem mélypontján találjuk, ahol több egymást követő szűkületen átbujva újabb tágas hasadékaknát érünk el. A szeszélyes oldási formákat mutató falak között 5 m-t traverzálunk lefelé, majd egy omladéklépcsőn leereszkedve újabb szűkülethez érünk. A 2 m mély hasadékon át /Komód/ rövid kuszójárat indul, amely függőleges letöréssel a jelenlegi végpontot jelentő iszapos alju terembe vezet. A továbbkutatást nehezíti, hogy a bontott anyag eldepozálására a hely

erősen korlátozott, ezért a mélyben huzódó feltételezett járatrendszer elérése céljából kutatóink a szomszédos viznyelőkben folytatják a munkát.

A tura során bejárt szakaszok igen jól szemléltetik a hegység szerkezeti törések mentén kialakult fedettkarsztos zombolyok fejlődéstani sajátosságait és formakincsét.

A végpontról visszafelé haladva a már ismertetett utvonalat követjük.

A Csipkés-zomboly főhasadéka /M/

Rétegtani érdekesség a Csipkés-zsombolyban /M/

A
SZAKOS

El

tottál

1962

amely

pedig

Ko

lang"

Já

tak k

rózió

A

felsz

illet

amely

A

1./ J

2./ A

3./ B

A

zárva

Regis

A tu

lámpa

Hely

Tés

sorra

talp

A Táblavölgyi barlang

Összeállította: Kárpát József 1979.

A barlang a Tési fennsík, Csószpusztától DK-re, egy időszakos víznyelőtöbörből nyílik, 410 m tszf. magasságban.

Első, kb. 60 m-res szakaszát a veszprémi barlangkutatók bontották ki 1957-ben, Markó László vezetésével.

1962 óta az Alba Regia barlangkutató csoport folytatja kutatását, amelynek során jelenlegi összossza elérte a 350 m-t, mélysége pedig a 70 m-t.

Korábbi irodalmi utalásokban gyakran mint "Csószpusztai barlang", ill. mint I.-31-es nyelő szerepel.

Járatai felső-triász, dolomitos, dachsteini mészkőben alakultak ki, tektonikus hasadékok mentén, - főleg a lefolyó vizek korróziós hatására.

A barlang morfológiai értelemben két fő szakaszból áll: Egy felszinközeli, enyhén lejtős, labirintusszerű hasadékrendszerből, illetve a bejárat alatt induló 1974-ben feltárt aknarendszerből, amely a mélypontra vezet.

A barlangra vonatkozó irodalom:

- 1./ Jakucs-Kessler: A barlangok világa /Bp. 1962./
- 2./ Az Alba Regia csop. 1962-78-as évkönyvei
- 3./ Beszámoló az MKBT 1975. második félévi tevékenységéről

A barlang bejárata, balesetvédelmi okokból ráccsal van lezárva, megtekintéséhez engedélyt a Csószpusztán állomásozó Alba Regia csoporttól lehet kérni.

Levelezési cím: Szolga Ferenc

8044 Kincsesbánya, Kincsesi ut 38.

A turához szükséges felszerelés: Barlangjáró öltözet, sisak, lámpa, 10 m biztosítókötél. Az ajánlott létszám maximum 3-4 fő. Helyismerettel rendelkező vezető nélkül ne induljunk el!

A barlangot Csószpusztáról érhetjük el, ahol a Várpalota-Tés műút 11-es kilométerkövénél ÉK felé merőlegesen haladó, fassorral kísért földuton indulunk el. 1200 m után egy lapos völgy talpára érünk, amelyen DK felé lejtőirányban haladva a szántóföl-

dön, 800 m után hosszukás erdőfoltot érünk el. /Ebben több viznyelő rejtőzik/ Ezt elhagyva kb. 30 m után, az első facsoportnál találjuk a barlang meredek, 8 m mély nyelötölcsérét.

Leírásunkban a barlang zombolyszakaszáról nyújtunk részletes ismertetést.

A tura leírása a mélypontig:

Nehézségi fok: $M_1 - S_3 - T_1 - V_1 - O_2 - E_1$

A 4 m mély, kutgyűrűvel és ácsolattal biztosított kutatóakna aljáról, tágas, szembe meredeken lejtő hasadékba lépünk. A balra cseppköves tömbök között induló járat a barlang régi, vízszintes szakaszába vezet, ahol zezugos és szűk hasadékokon át 27 m mélységig érhetnénk le.

Utunkat a törmelékletéssel induló hasadékban folytatjuk. 4 m után a járattalpon lapos nyílás indul jobb kéz felé, amelyben rövid vízszintes kuszás után, emberderéknyi függőleges nyíláshoz érkezőnk. A rendkívül szűk aknában 5 m-t ereszkedve tágasabb fülkébe lépünk, ahol az alattunk nyíló Hágcsós terembe vezető 7 m-es vaslétra kikötése van. A létrán kötélbiztosítással érjük el a terem omladékos talpát. Markáns, szerteágazó hasadékok utalnak a barlang fejlődési sajátosságaira, - a falakon pedig a szivárgó vizek oldóhatásának nyomait láthatjuk.

A terem mélypontján induló rövid kuszoda után újabb, tágasabb omladékos üreg következik, amelynek agyagos talpán 10 m lépcsőzetes ereszkedés után igen kényelmetlen szűkülethez érünk.

A függőleges nyíláson az instabil kövek miatt óvatosan ereszkedünk 4 m-t egy csipkésre oldott falu hasadékszerű terembe. Az üreg talpán induló szűk nyíláson lemászva, éles kövek közötti átbujót találunk, amely egy 4 m mély hasadékkal az örvényüstszerű formákat mutató "Gömb-terem" kis üregébe vezet.

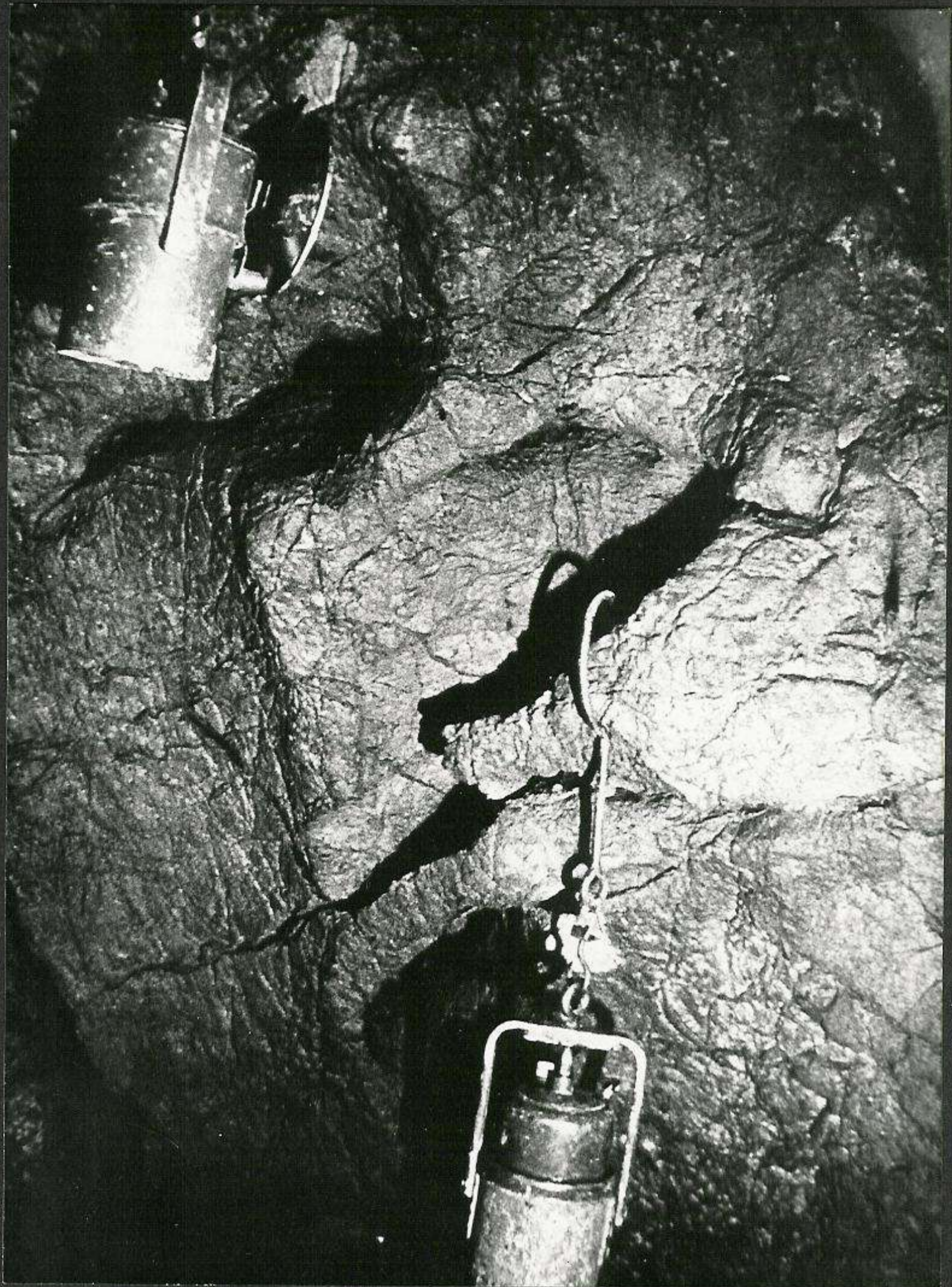
A terem agyagos talpán átbontott nyíláson, az álfenek omladéktömbjei között újra tágas hasadékokban folytatjuk utunkat, amelyet helyenként beékelődött álfenekek tesznek tagolttá. 10 m ereszkedés után omladékos álfenekre érkezünk, ahol jobbról keresztbasadék csatlakozik be. Ezen folytatjuk utunkat, mintegy 4 m-t ereszkedve a szűk nyíláson.

A lefelé táguló hasadék falain kipreparálódott rétegfejek színlőszerű benyomást keltenek, amelynek, érdekességét a szeszélyes oldásformák csak fokozzák.

Az álfeneket elérve, a szemközti sík fal alatt találjuk az utolsó, omladékos lebujjóval induló 7-8 m mély szűk hasadékot, amely a 70 m mélységben levő végpontra vezet.

A továbbkutatást akadályozza az igen szűk hely és a felgyülemelő víz, amely mély tócsát alkot. /Utunk idáig kb. 45 perc/

A végpontról felfelé haladva a már ismertetett utvonalat követjük.

Falrészlet a Táblavölgyi-barlangból

/M/

A kistérspusztai Csengő-zsomboly

Összeállította: Kárpát József 1979.

A barlang a Tési Fennsík Ny-i peremén, Kistérspusztától Ny-ra 3 km-re található a Csengő-hegyen, 480 m tszf. magasságban. Bejárata közvetlenül a már régóta ismert Ördöglyuk bg. mellett nyílik.

Az eróziós eredetű zsombolyt az Ördöglyuk-viznyelő mellékfelszakadásának kibontásával az Alba Regia Barlangkutató Csoport tárta fel 1979 nyarán, Kárpát József vezetésével.

Az alsó-jura mészkőben kialakult aknabarlang mélysége 65 m, összhosszúsága 130 m.

Az irodalomban ezidáig nem szerepelt.

Bejárásához vezetőt és engedélyt a kutatását jelenleg is végző Alba Regia csoport biztosít, akik közeli, csőszpusztai kutatóállomásukon felkereshetők.

Levelezési cím: Kárpát József, 8000 Szivár, Toronysor 8.

A turához szükséges felszerelés: barlangjáró öltözet, sisak, lámpa, 30 m biztosítókötél.

A barlangot Kistérspusztáról közelíthetjük meg.

A Bakonynána felé induló földuton kb. 300 m-t haladnak^{unk} és egy éles jobbkanyar után elágazáshoz érünk. Balra emelkedő uton folytatjuk utunkat, Ny felé haladva, rövidesen az erdő szélét ~~xxxx~~ követve, a szántóföld D-i peremén. 2 km után a szemben levő erdőszélen haladó murvás uton haladunk K felé kb. 400 m-t, és elérve az erdő sarkát az egyenesen továbbhaladó uton folytatjuk ~~xxx~~ utunkat. 300 m után balra 20 m-re találjuk az Ördöglyuk szakadéktöbrét, amelyről D-re 10 m-re levő kis felszakadásban nyílik a barlang, bozótos szálerdőben.

A tura leírása a végpontig

Nehézség: M₁ - S₁ - T₁ - V₀ - O₁ - E₁

A bejárat szálkőfalak által határolt függőleges felszakadása 2 m mély. Aljáról nagy tömbök közötti szűk nyíláson lebujva, 4 m-t traverzálva kisebb üregbe jutunk, amelynek falait a szivárgó vizek tarajosra oldották.

Lábunk alatt keskeny, függőleges hasadék - a Satu- amelyben 2 m-t lecsuszva, a Mokka-terem omladékpadkájára érkezünk, amely kockaszerűen elvált, hófehér köveiről kapta a nevét. A járat innen már tágasabb hasadék mentén vezet, amelyben könnyű mászással 6 m-t ereszkedünk, a következő szűkületig. Ezen átbujva a csipkésre oldott falu, lefelé táguló Hamvas-aknába érkezünk, amelynek alsó szakaszán rövid létra segíti a lejutást.

Omladékpárkányra érkezünk, amely mára tágas Hál'isten terem. Balra fejmagasságban lapos nyílás vezet az Ördögterembe, amelynek fő érdekességét a szerteágazó kürtők és szép cseppkövek jelentik.

Előttünk az omladékperem a 10 m mély, 4 m átmérőjű Harangaknába törik le, amelyen a beépített vaslétrán juthatunk le. Az áthajló falu, csőszerű akna a hajdani jelentős eróziós tevékenységről tanuskodik.

Az akna alján szűk függőleges hasadékot találunk, amelyen lebujva néhány m-es csőszerű járat vezet a 20 m mély Óriásakna pereméhez.

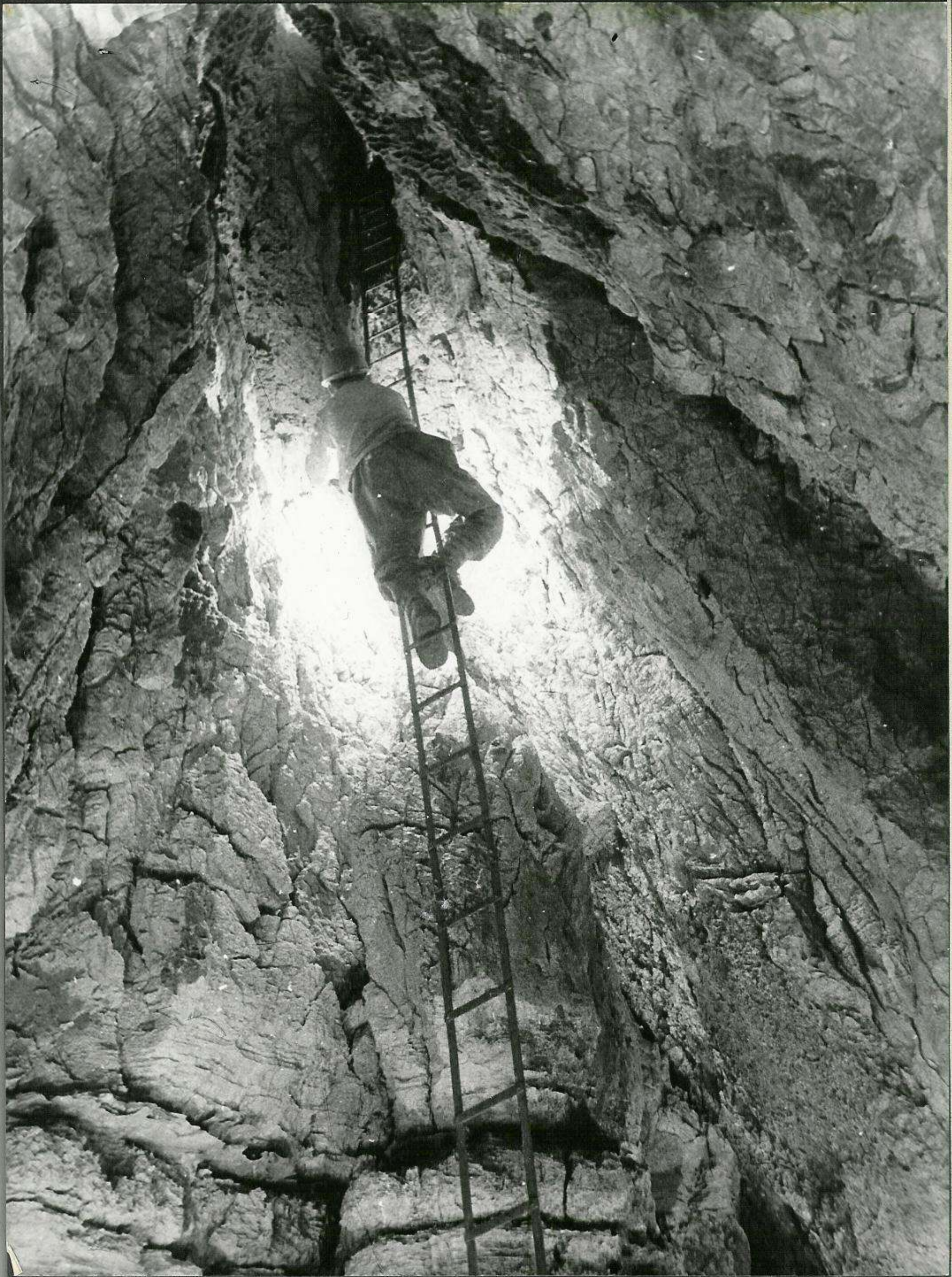
A szakadékba szintén vaslétrán ereszkedünk le, kötélbiztonsítással.

A szilvamagszelvényű, lefelé táguló akna falain nagyon jól tanulmányozható a kőzet rétegtani felépítése, és a vizek romboló munkájának eredménye.

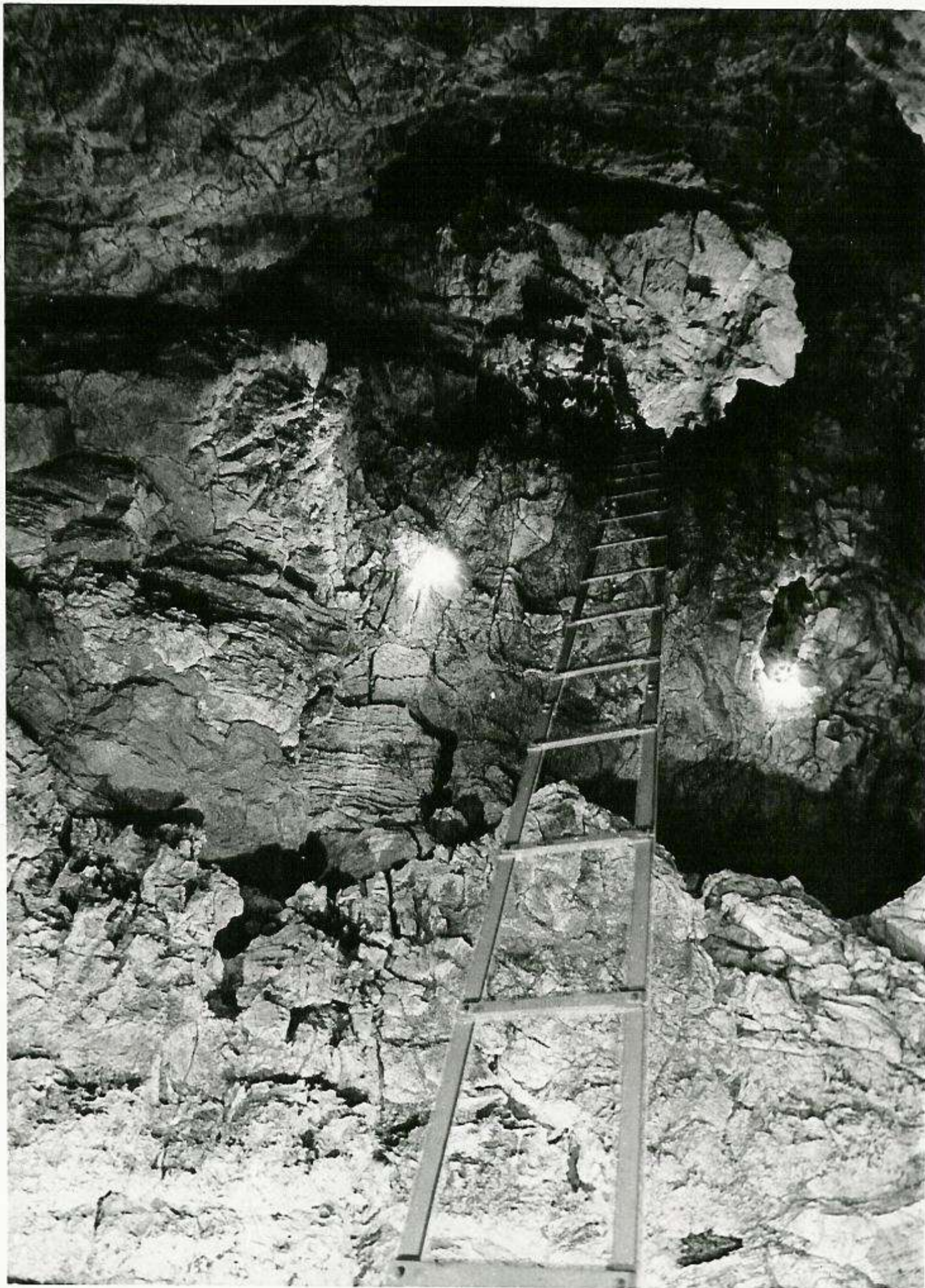
Az akna alján találjuk a tágas, omladékos talpu Szeles-termet, amely a jelenlegi legmélyebb pont.

Kutatóink az álfenék bontásával dolgoznak a barlang további feltárásán. Az omladékból előtörő erős huzat jelentős további részekre utal.

A barlangot mind méretei, mind pedig eróziós jellege, talán a Bakony legrepresentatívabb aknabarlangjává teszi.

Az Óriás-akna létráján... /M/

Vaslétra a Harang-aknában

/M/

A be
rics-heg
alatt ny

Egy
óta isme
csak az

A fe
kult üre
sége ped

A ki
tárguló -
járatszi
A legals
nagyobb
diumban
a mélyeb
figyelhe

A b

Hely
lálásához
rendkívül
biztosít

A turához

ka

A tu

A bejárat
zött 3 m
letti fák
rögzithet

A lej
üregbe ju

A balatonedericsi barlang

Összeállította: Kárpát József 1979.

A barlang a Balatonedericstől Ny-ra 2 km-re emelkedő Ederics-hegy meredek keleti letörésén, 50 m-rel a fennsikperem alatt nyílik igen nehezen megtalálható helyen, az erdőben.

Egy hasadékmenti felszakadással megnyílt járatai már régóta ismertek, azonban kutatásával és feldolgozásával ezidáig csak az Alba Regia csoport foglalkozott.

A felső-triász "edericsi" mészkőben tektonikus úton kialakult üregrendszer összhossza meghaladja a 300 m-t, felmért mélysége pedig 55 m.

A kialakulásában szerepet kapó monumentális, - lefelé enyhén táguló - hasadék falai között felhalmozódott álfenekek, több járatszintet alkotnak, amelyeket függőleges aknák kötnek össze. A legalsó szint omlásos tömegátrendeződései során az átlagosnál nagyobb termek /pl. Óriás-terem/ jöttek létre. A pusztuló stádiumban levő barlang képződményekben szegénynek mondható, bár a mélyebb szinteken nagymennyiségű hidegvízi borsókó és cseppkő figyelhető meg.

A barlang az irodalomban ezidáig nem szerepelt.

Helyismerettel rendelkező vezető elsősorban a barlang megtalálásához szükséges, amelyről egyértelmű utvonalleírást adni rendkívül nehéz. Vezetőt szükség szerint az Alba Regia csoport biztosít.

Levelezési cím: Kárpát József 8000 Szfvár, Toronysor 8.

A turához szükséges felszerelés: barlangjáró öltözet, sisak, karbid-, vagy fejlámpa, 2x8 m hágcsó, 2x10 m kötél.

A tura leírása a barlangban:

Nehézségi fok: M₁ - S₁ - T₁ - V₀ - O₁ - E₀

A bejárat keskeny, függőleges hasadéka karros sziklatömbök között 3 m mélységig vezet le. Kötélünket célszerű a bejárat melletti fákhoz kikötni, amelyhez kissé lejjebb majd első hágcsónkat rögzíthetjük.

A lejárat szűk nyílásán leereszkedve, lejtős, törmelékes alju üregbe jutunk, amelyből egy széles, de igen alacsony nyíláson

átcsuszva az első tágasabb teremben állhatunk fel. Jobbra szűk hasadékon át 2 m után érjük el az omladéktömbök között nyíló első aknát, ahol hágcsónkat a fix kötélhez rögzíthetjük.

A 6 m mély akna teremmé bővül, amelynek lejtős, agyagos alján két irányba is indul folyosó. A szemben levő tágasabb hasadék 20 m után két kisebb teremmel lezárul. A hágcsó aljától balkéz felé eső lejtős járaton át tágas terembe érkezünk, amelynek alsó végén találjuk a középső szintre vezető, szűk nyílással induló aknát.

Hágcsónkat az itt levert vasrudhoz rögzíthetjük. Az 5 m mély akna alján meredek talpu, omladéktömbökkel tagolt tágas terem következik, amelynek talpára leereszkedve egy szűk átbujón folytathatjuk utunkat.

Kb. 30 m-t haladunk a zezugos, hasadékmentén kialakult folyosóban, amelynek termeiben cseppkő és helyenként borsókő képződmények is előfordulnak.

Agyagos lejtővel érkezünk a középső szint utolsó termébe, ahol a bal oldali fal mellett, omladékokban nyíló kis akna alján találjuk a folytatást. Igen kényelmetlen, törmelékes kuszodában ereszkedünk kb. 6-7 m-t, míg egy függőleges kereszthasadékon lebujva újra tágasabb omladékos terembe érkezünk.

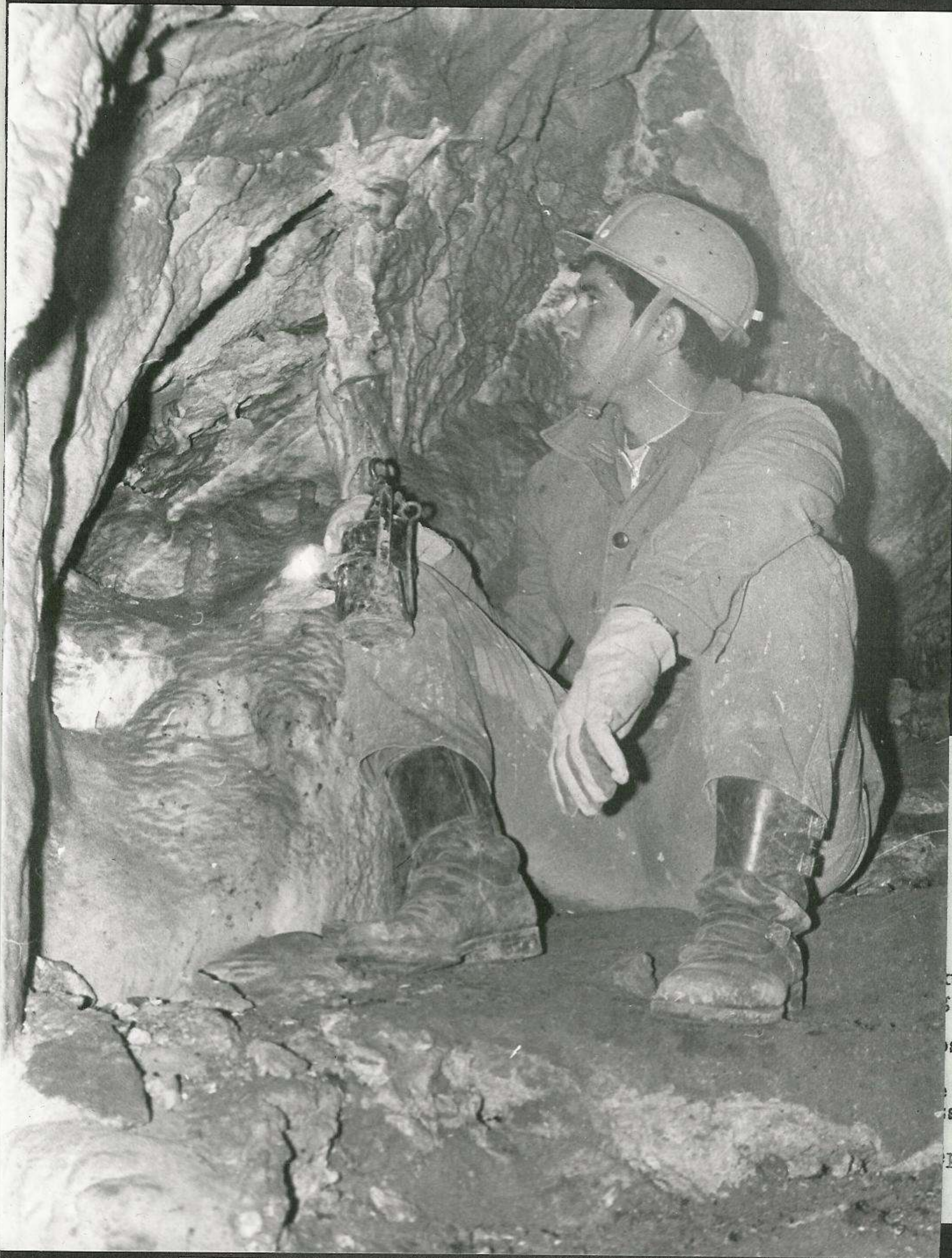
A terem aljáról széles átjárón át léphetünk az Óriás terem meredeken lejtő lejárójába.

A hatalmas omladéktömegekkel tagolt, kétszintű terem a barlang legnagyobb ürege. Hossza 20, szélessége és magassága 5-7 m között váltakozik.

Szakadékszerűen mélyülő alsó szintjén találjuk a legtöbb képződményt. Oldalüregeiben szép cseppkőlefolyások, és tetarták diszlenek, a falakat pedig dusan borítja a hidegvizi borsókő.

A terem aljáról induló szűk járat továbbontásával valószínűleg a hatalmas hasadékrendszer újabb szakaszainak feltárására nyílna lehetőség, amit igazolni látszik a barlang több pontján észlelhető intenzív légáramlás is.

axonomet
kus térké
g, 1974-7
összmetsz
szete
pe

Cseppkőkérges odu az edericsei bg-ban /K/

axono

us tér
, 1974

sszmet

szete

pe

Az edericsi-barlang felső hágcsós
termében /N/

Zentai

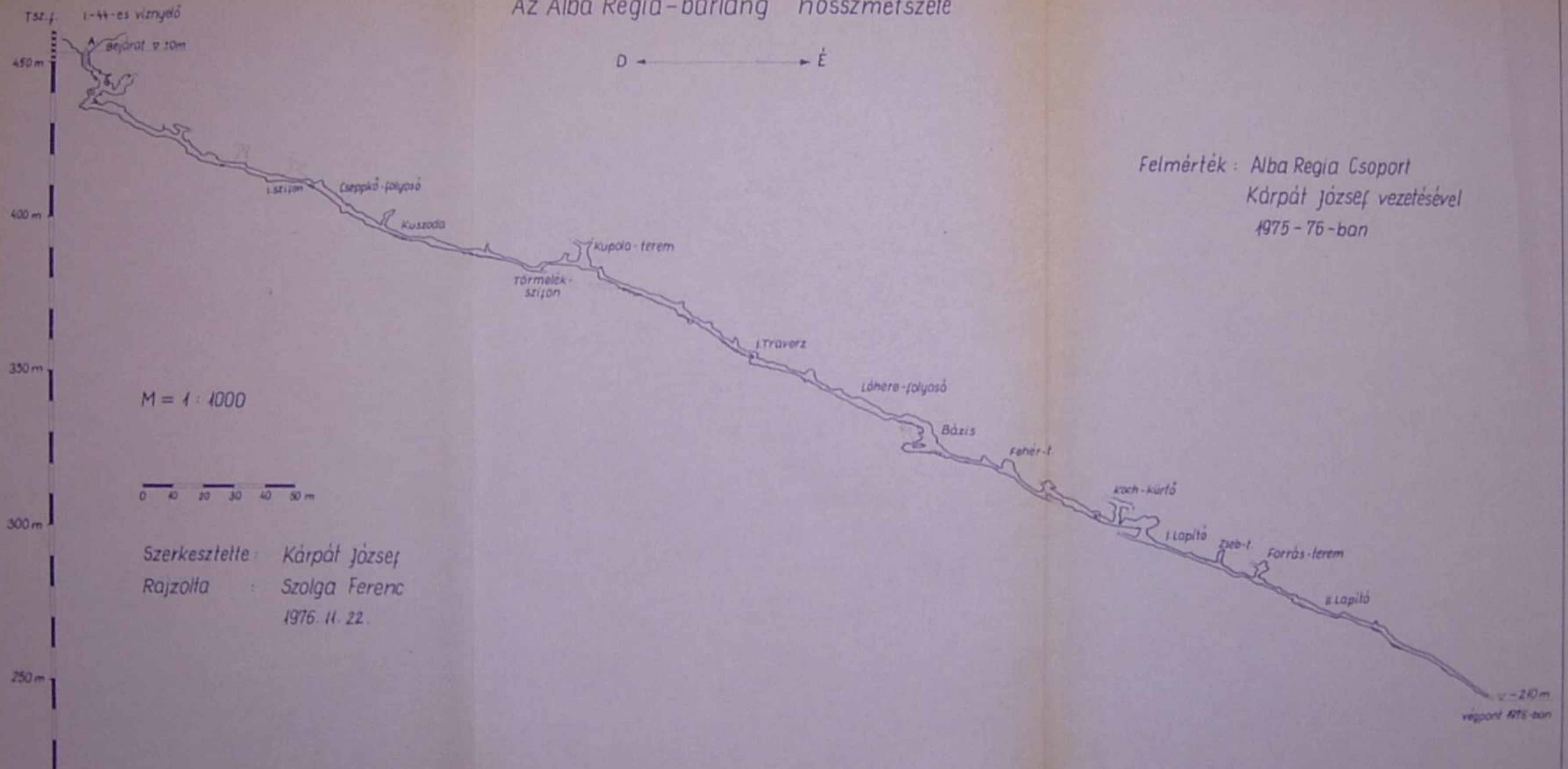
T é r k é p j e g y z é k

- 1./ Az Alba Regia-barlang alaprajzi térképe
- 2./ Az Alba Regia-barlang hosszmetzete
- 3./ A Háromkürtő-zsomboly hosszmetzete
- 4./ Az I-12-es, Háromkürtő-zsomboly idealizált axonometrikus térrajza
- 5./ Az I-28-as, Csipkés-zsomboly hosszmetzete
- 6./ A Táblavölgyi-barlang /Markó-barlang/
- 7./ A Csószpusztai barlang /I.-31./ axonometrikus térképe
- 8./ Az I.-31-es /Táblavölgyi-bg./ Markó-barlang, 1974-75-ben feltárt szakasza
- 9./ A Kistéspusztai Csengő-zsomboly vázlatos hosszmetzete
- 10./ A Csengő-zsomboly izometrikus térképe
- 11./ A Balatonedericsi-barlang alaprajzi térképe
- 12./ A Balatonedericsi barlang vetített hosszmetzete /oldalvetület/
- 13./ A Balatonedericsi barlang izometrikus térképe

Az Alba Regia-barlang hosszmetszete

D ← → É

Felmérték: Alba Regia Csoport
Kárpát József vezetésével
1975-76-ban

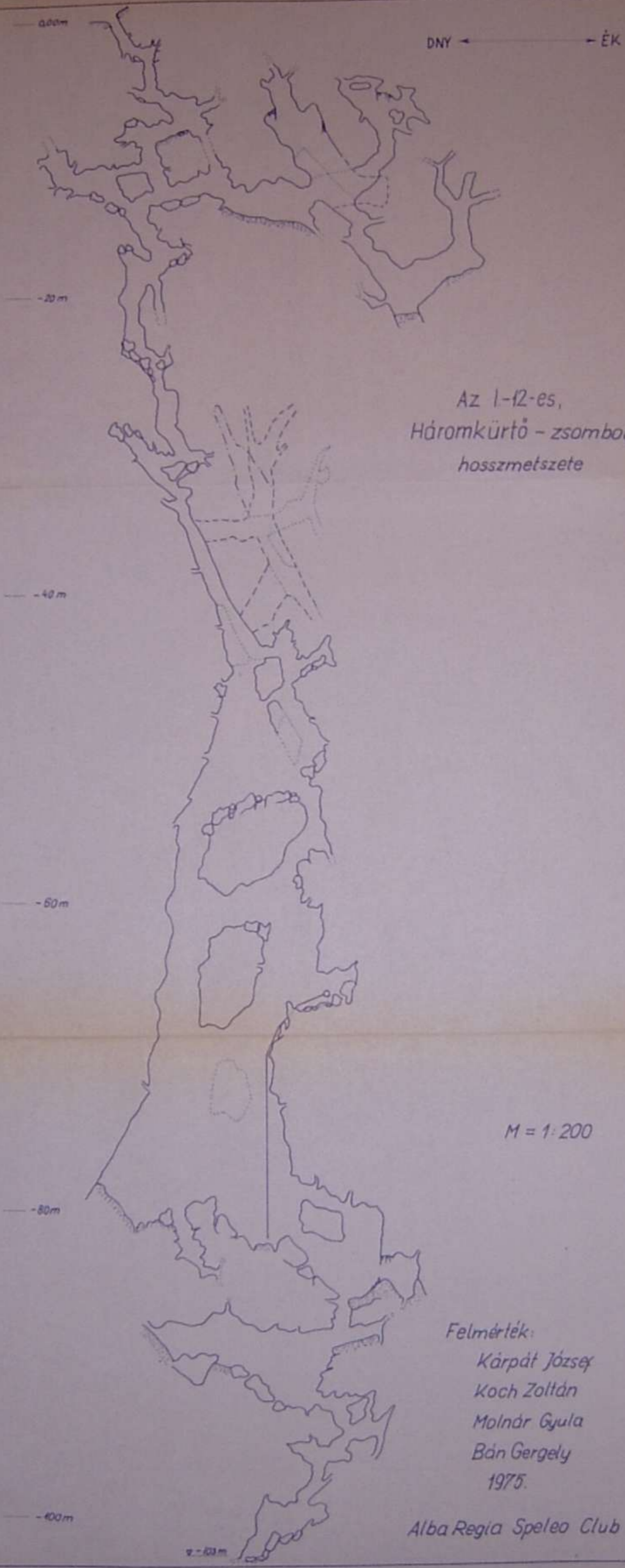

M = 1 : 1000

0 10 20 30 40 50 m

Szerkesztette: Kárpát József
Rajzolta: Szolga Ferenc
1976. 11. 22.

-240m
végpont RTÉ-ban

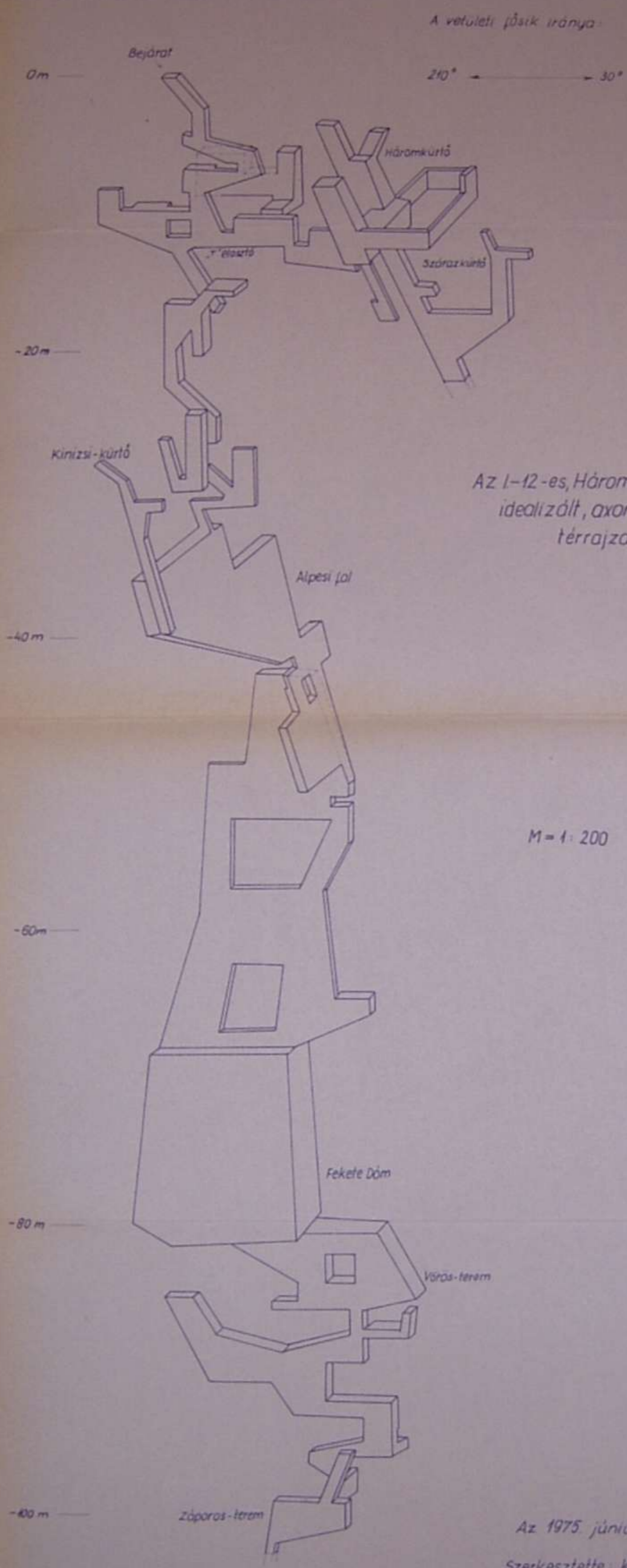

Az 1-12-es,
Hárorkürtő - zsomboly
hosszmetszete

M = 1:200

Felmérték:
Kárpát József
Koch Zoltán
Molnár Gyula
Bán Gergely
1975.

Alba Regia Speleo Club

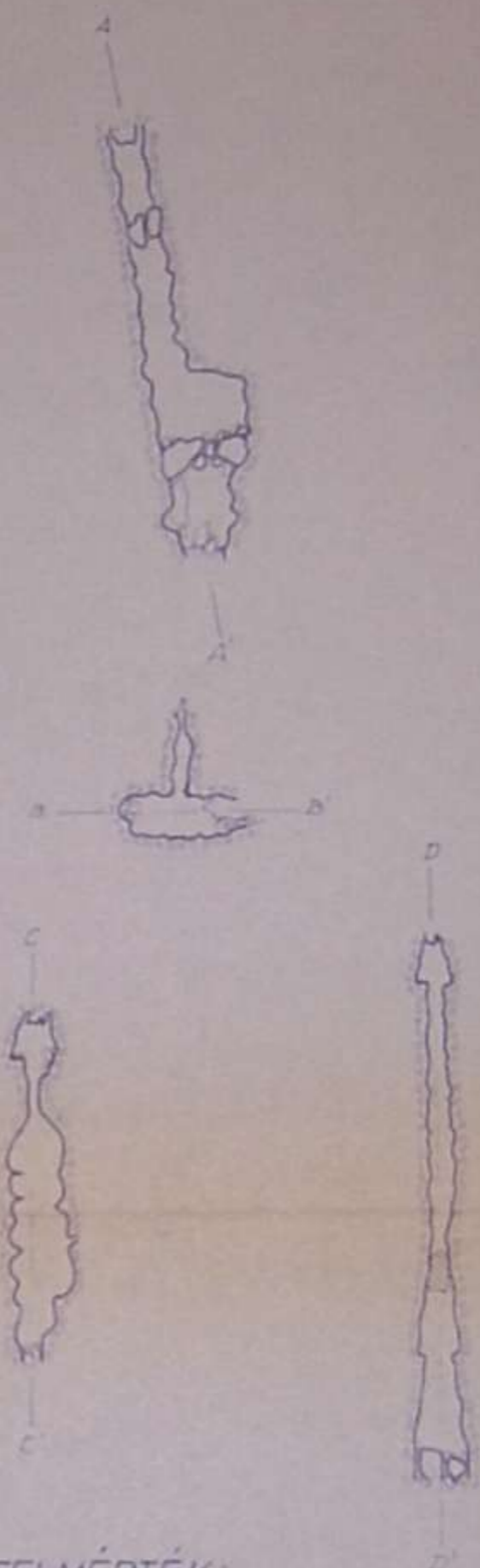
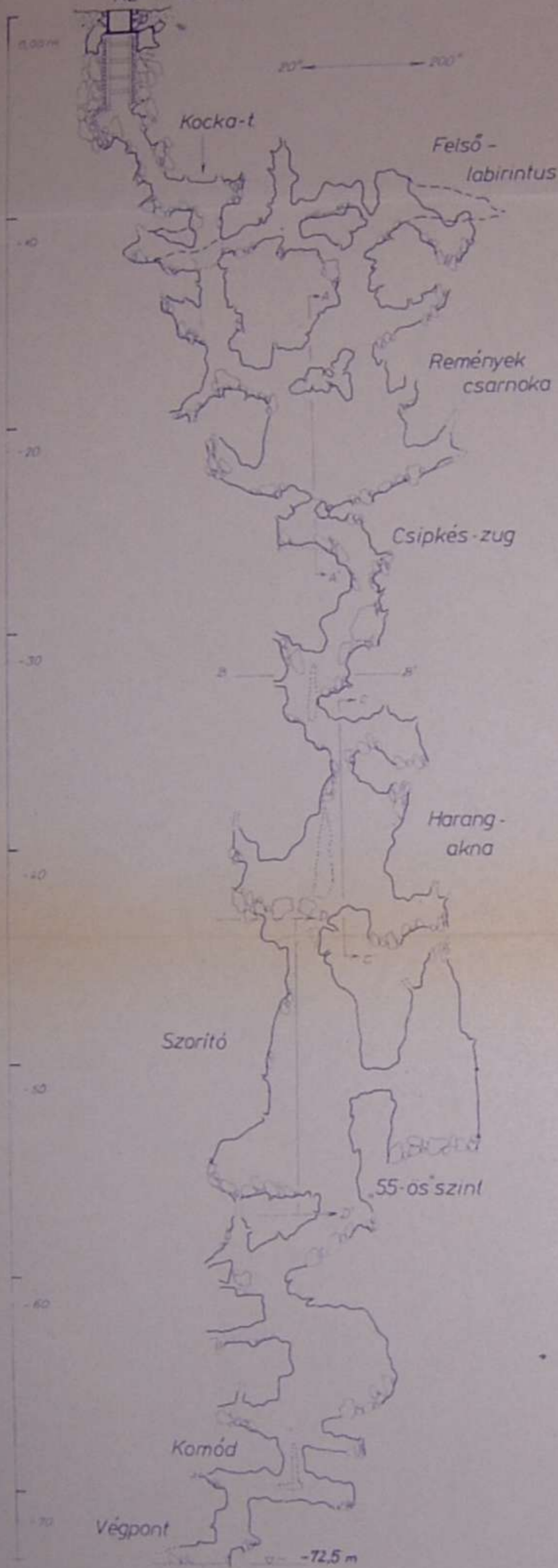

Az 1-12-es, Háromkürtő-zsomboly
idealizált, axonometrikus
térrajza

M = 1 : 200

Az 1975. júniusi felmérés alapján
Szerkesztette: Kárpát József
1975. IX. 17.

AZ 1-28-AS, CSIPKÉS-ZSOMBOLY HOSSZMETE

FELMÉRTÉK:

Eszterhás István, Glaczkároly
Gonczi Imréné, Kárpát József
1979. 07. 28-29.

SZERK: Kárpát József
1979. 07. 30.

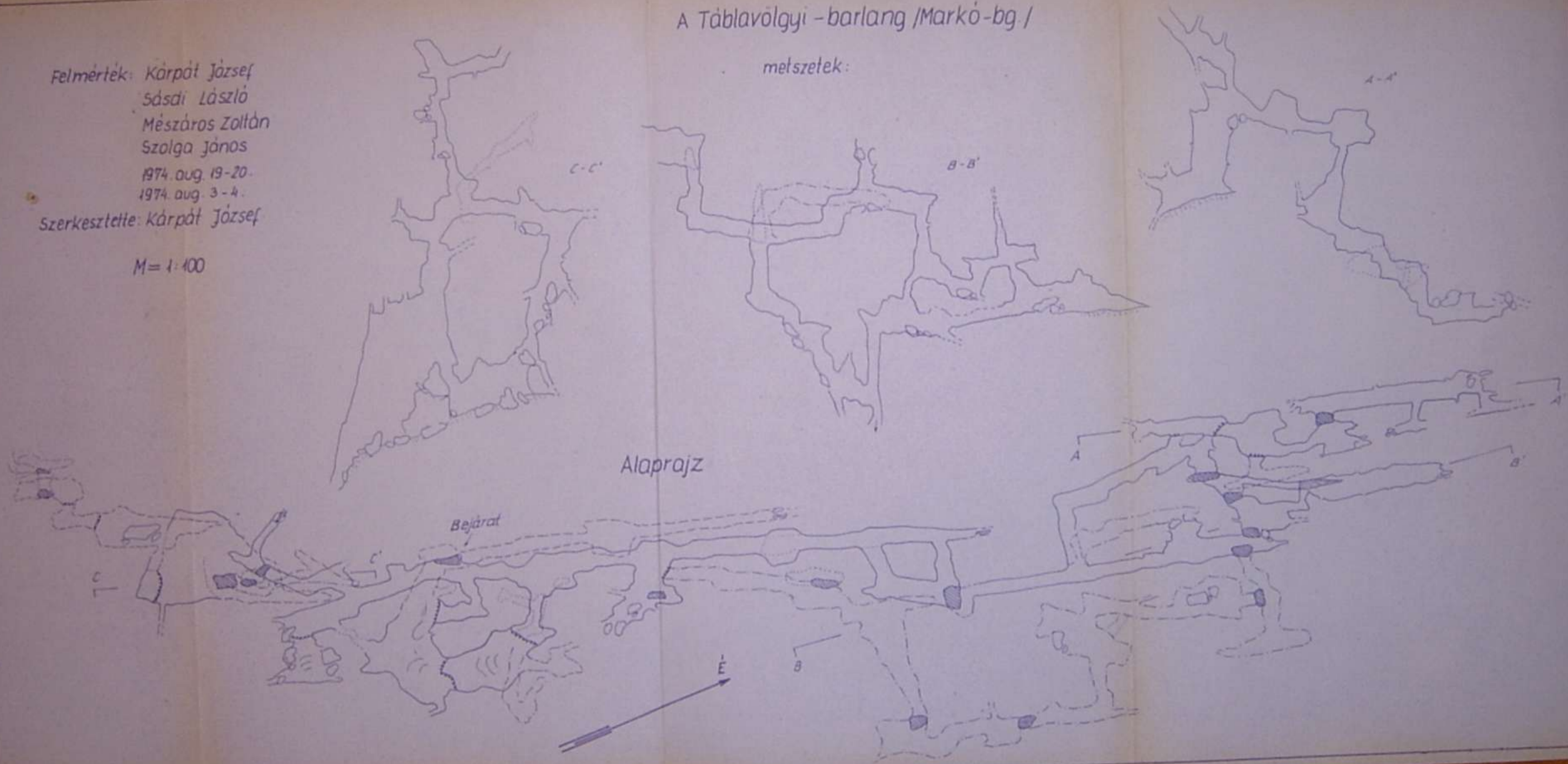
M = 1 : 200

A Táblavölgyi -barlang /Markó-bg. /

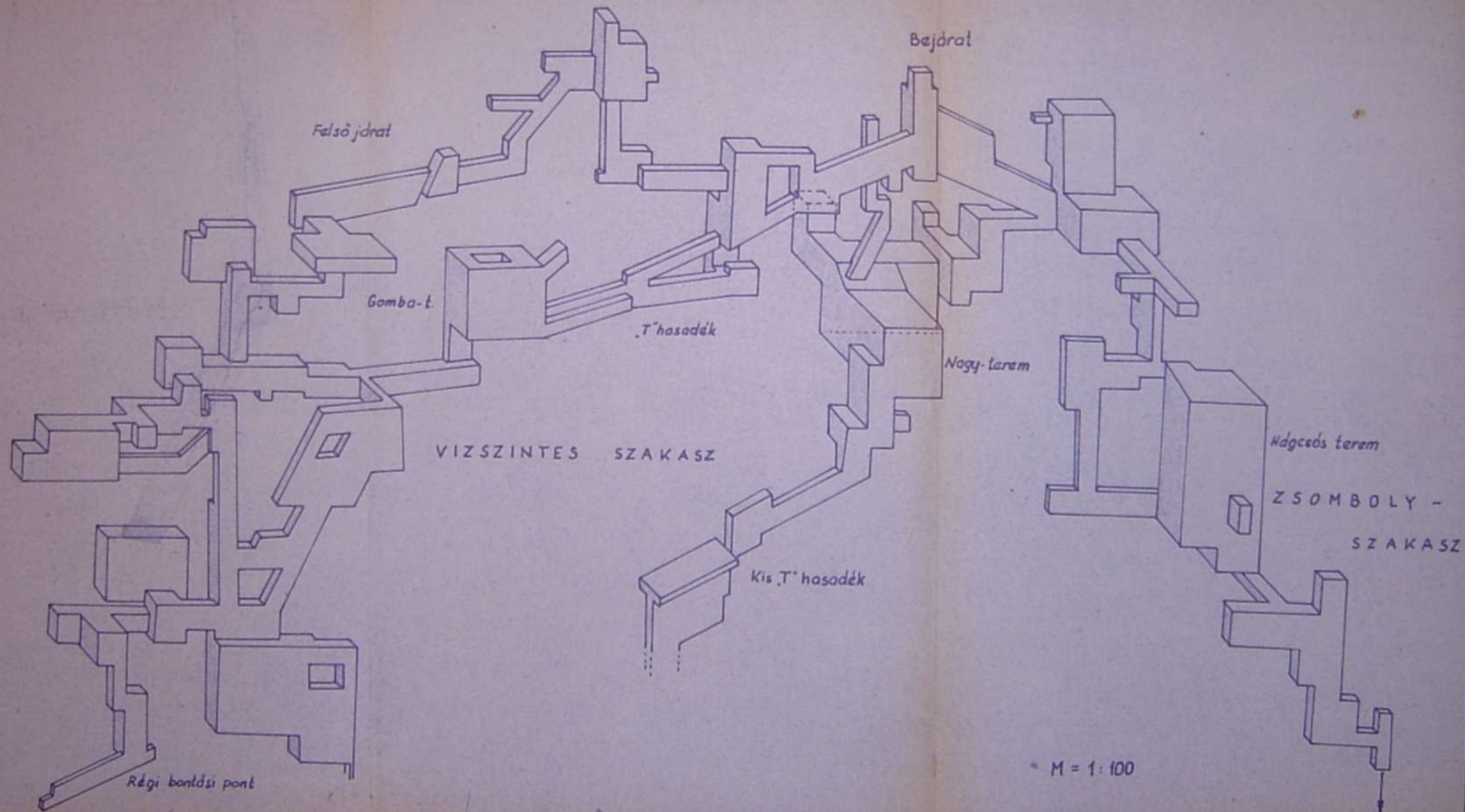
metszetek:

Felmérték: Kárpát József
Sásvi László
Mészáros Zoltán
Szolga János
1974. aug. 19-20.
1974. aug. 3-4.
Szerkesztette: Kárpát József

M=1:100

A CSŐSZPUSZTAI BARLANG (I-31) AXONOMETRIKUS TÉRKÉPE

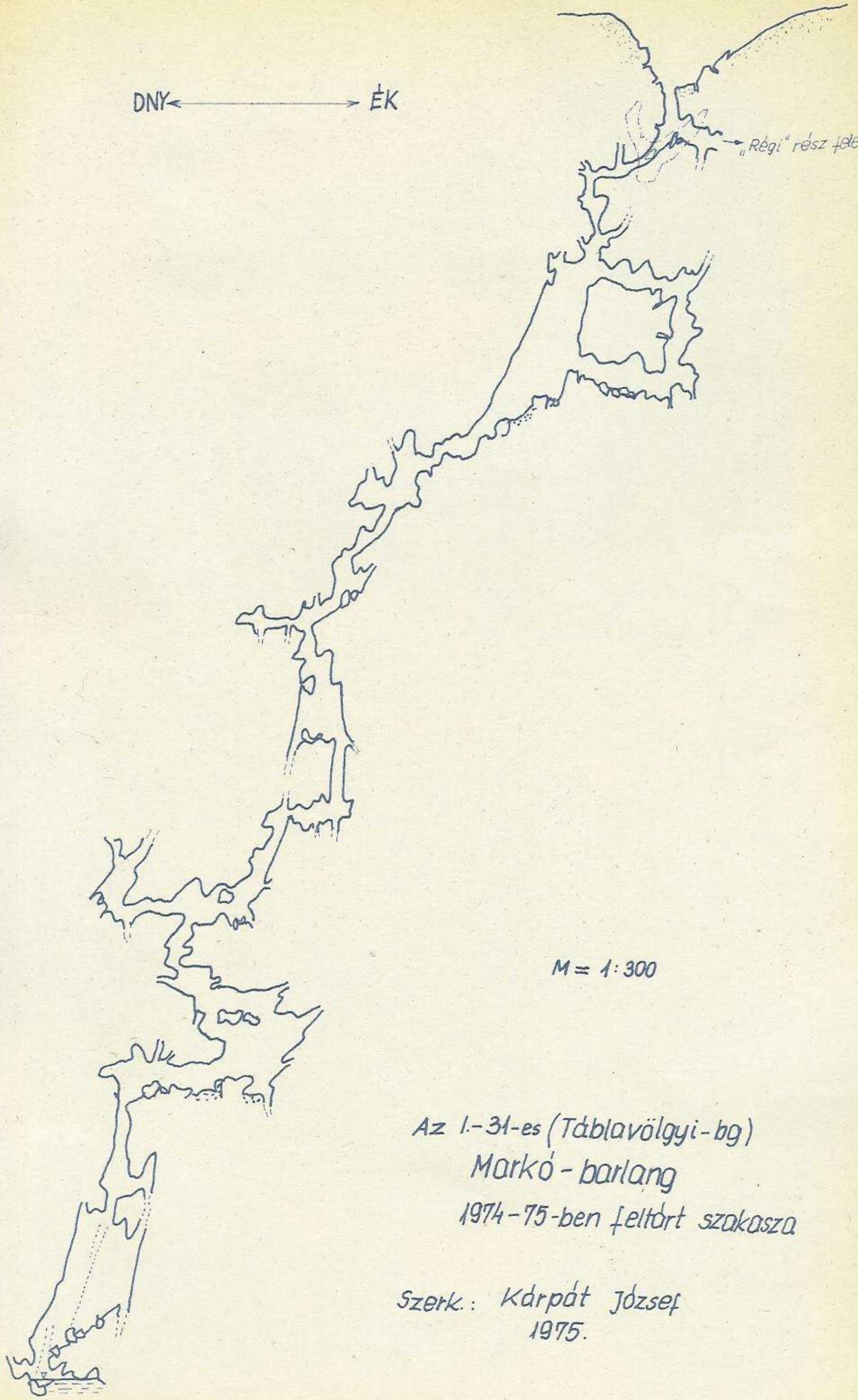

M = 1:100

Szerkesztette: Kárpát József 1976. dec. 22-26.

DNY ← → ÉK

„Régi” rész felé

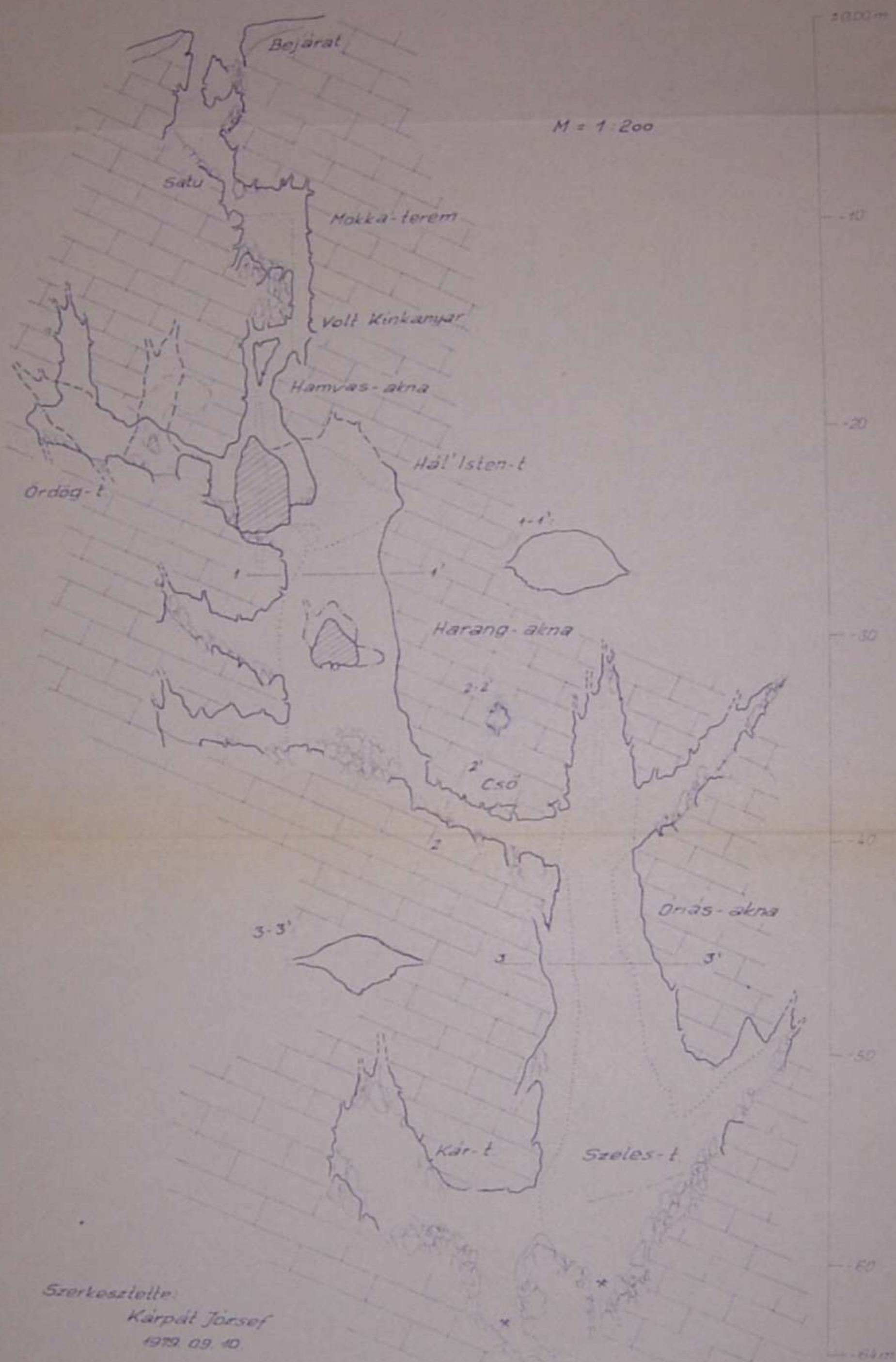

M = 1:300

Az 1.-31-es (Táblavölgyi-bg)
Markó-barlang
1974-75-ben feltört szakasza

Szerk.: Kárpát József
1975.

A KISTÉSPUSZTAI CEENGŐ-ZSOMBOLY
VÁZLATOS HŐSSZMETSZETE

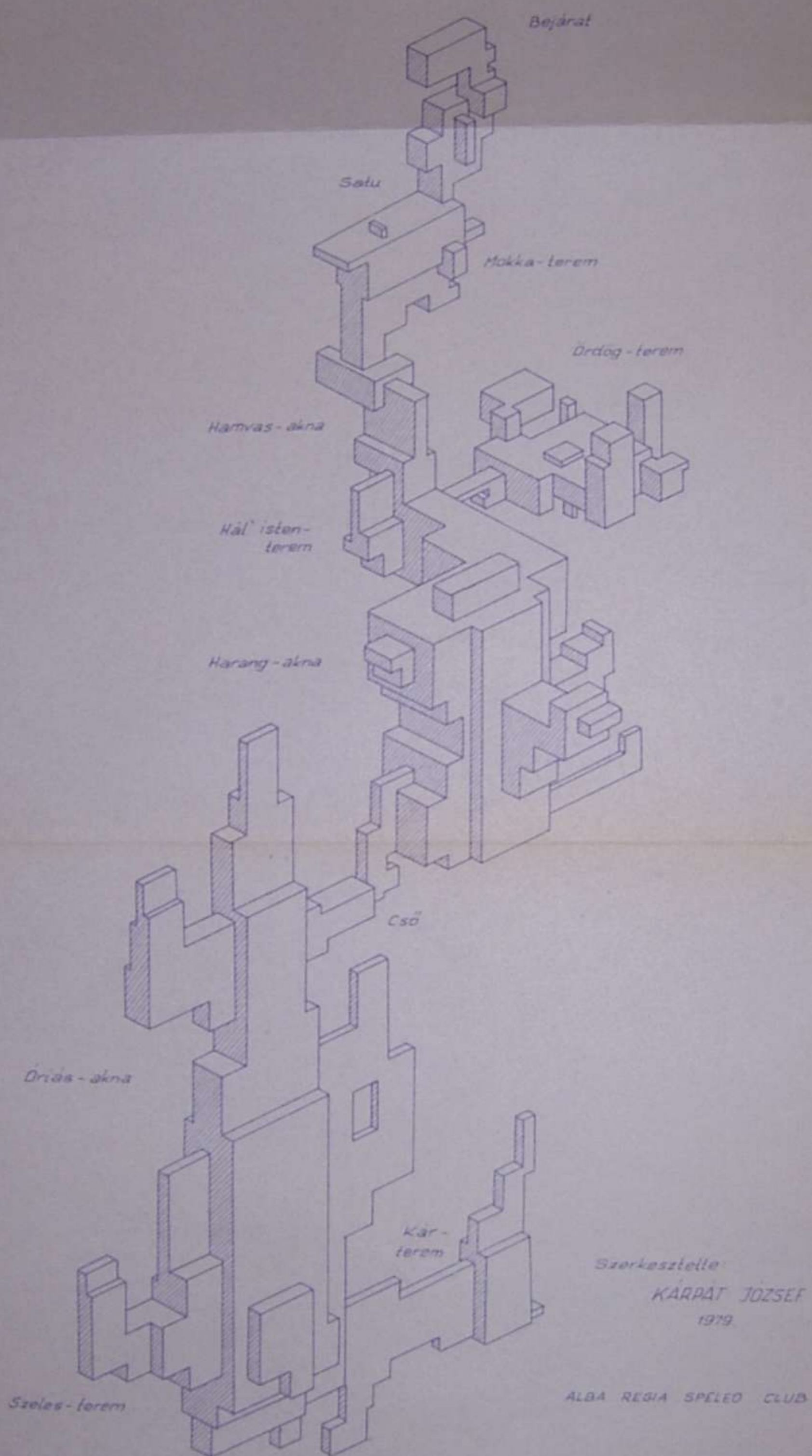

Szerkesztette:
Kárpát József
1979. 09. 10.

Alba Regia Speleo Club

A CSENGŐ - ZSOMBOLY IZOMETRIKUS TÉRKEPE

M = 1:200

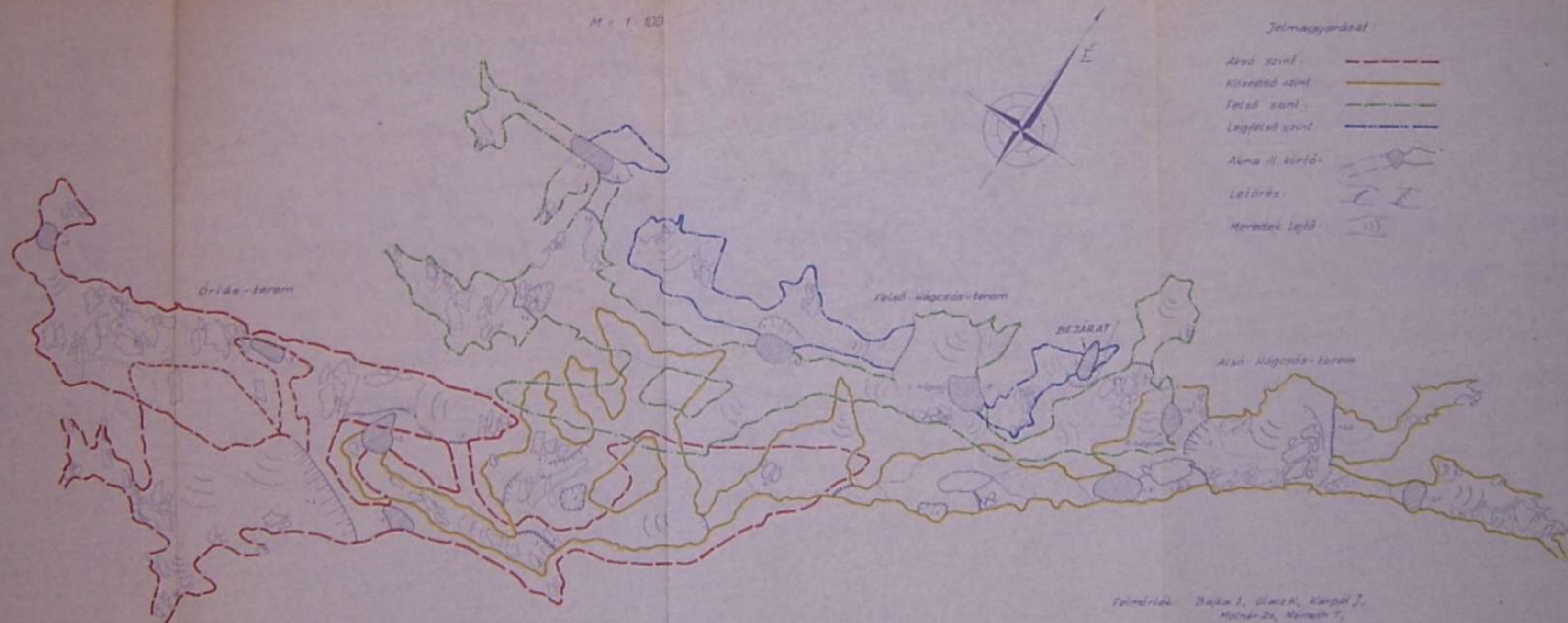

Szerkesztette:
KÁRPÁT JÓZSEF
1979.

ALBA REGIA SPELEO CLUB

A BALATONEDÉRKESI BARLANG ALAPRAJZI TÉRKÉPE

M = 1 : 200

Jelmagyarázat

- Alsó szint - - - - -
- Közepes szint - - - - -
- Felső szint - - - - -
- Legfelső szint - - - - -
- Akna ill. kút - - - - -
- Letörés - - - - -
- Meredek lejtő - - - - -

Felvételek: Bajka S., Glanc K., Kárpál J.,
Molnár Zs., Németh T.

Szerkesztette: Kárpál József

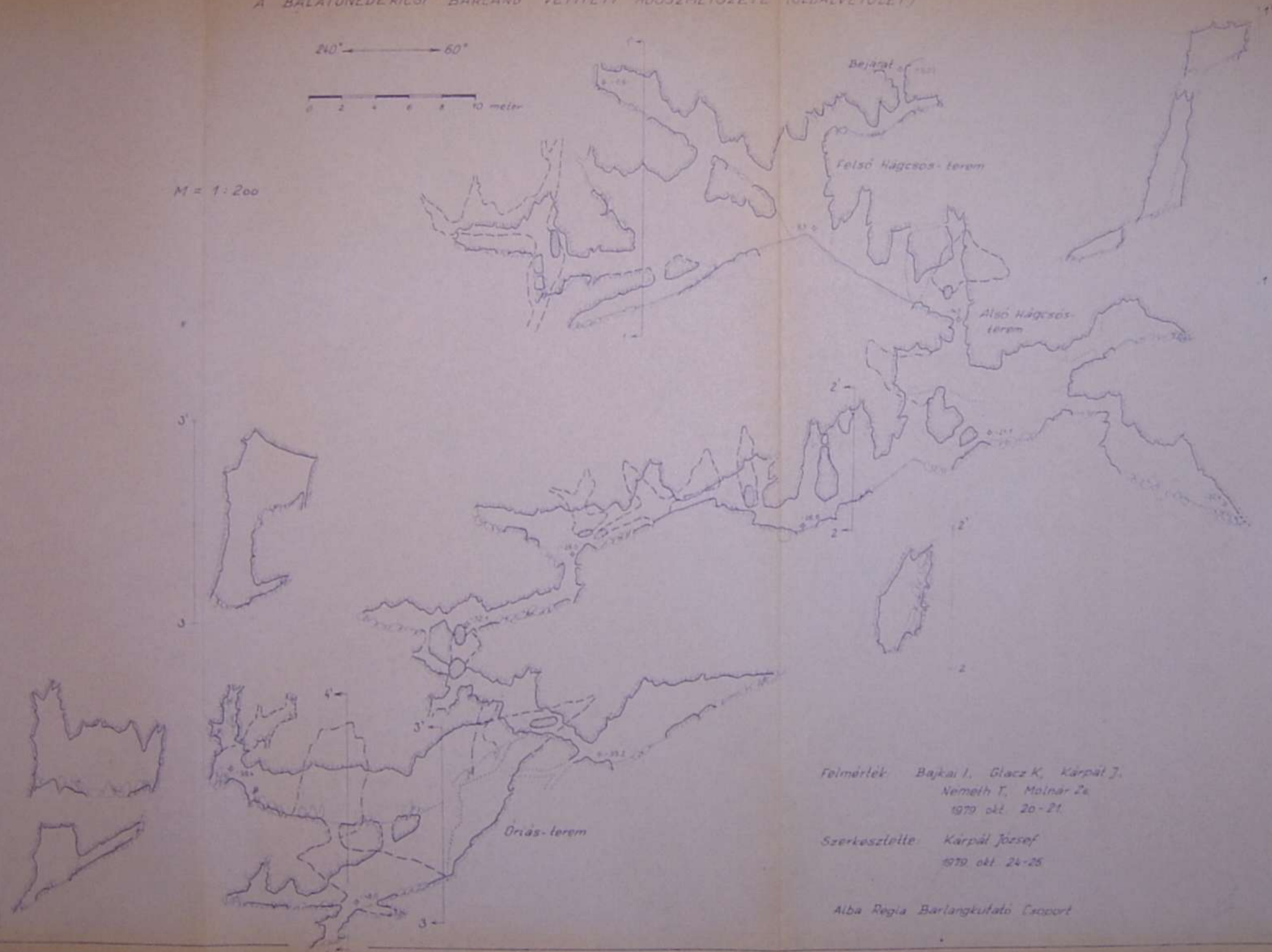
Alba Regia Sport Club
1970

A BALATONEDERICSI BARLANG VETÍTETT HOSSZMETSZETE (OLDALVETÜLET)

240° → 60°

0 2 4 6 8 10 meter

M = 1:200

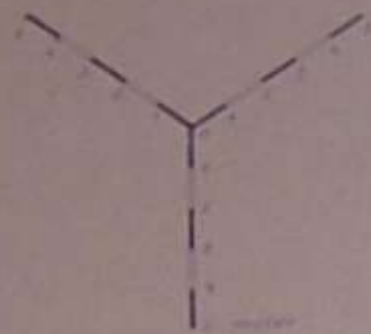
Felmérték: Bajkai I., Glaczk K., Kárpát J.,
Nemeth T., Molnár Zs.
1979. okt. 20-21.

Szerkesztette: Kárpát József
1979. okt. 24-25.

Alba Regia Barlangkutató Csoport

A BALATONEDERICSI BARLANG IZOMETRIKUS TÉRKEPE

M = 1 : 200

Bejárat

Felső Hágcsós-
terem

Alsó Hágcsós-
terem

Középső szint

Alsó szint

Óriás-terem

Felmérték: Bajka István, Glaczkároly,
Kárpát József, Molnár Zsuzsa,
Németh Tibor
1979. 10. 20-21.

Szerkesztette: Kárpát József

Alba Regia Speleo Club

